

Ötödik évi folyam.
Pest, június 13-án 1858.

A Vasárnapi Ujság hetenként egyszer nagy negyedrében egy és fél iven jelenik meg. — Előfizetési díj január-júniusig, azaz: 6 hónapra Buda-Pesten házhoz küldve vagy postal úton a Politikai Ujdonságokkal együtt 4 ft. pp. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó.

Visegrádi márványtábla.

Harmadszor emlékezünk e várról, mióta e lapok megindultak. Láttuk először (az 1856-ik évi 5-ik számban), milly festőileg állanak még e romjaikban is nagyszerű falmaradványok a magas sziklahegy tetején; s olvastuk fényes és viharteljes multját is; a mult 1857-évi 43. számban újra elvezettük olvasóinkat a sötét romok közé, hogy azon bájteljes kilátást, melly innen minden irányban nyílik, bemutassuk azoknak, kik még nem látták; azoknak pedig kiknek alkalmuk volt már nagyszerűségében gyönyörködni, kedves emléket szerezzünk. — Most e királyi romoknak csak egy részét, a koronatermet, és ennek is a nagyszerű om-ladványokhoz képest, csak parányi részecskéjét kívánjuk megismertetni. Ez azonban, minden kicsinysége mellett is, elég történeti fontossággal bír. Értjük itt azon törött fehér márványtáblát, melly az említett terem déli falán maig is, ámbár, mint képünk is mutatja — roncsolt állapotban látható.

Vessü nkelőbb egy pár pillanatot a teremre is, mellynek falát e tábla díszíté egykor. A terem a fellegvár legfelsőbb helyét foglalja el, falairól itélve nagy négyszögű terem lehetett, magas ablakokkal, mellyek szegélyzetét itt-ott az idő egész a földig kitágította már, oldalfalai már nagyon romladozottak, sőt egyik oldala néhány év óta már egészen be is van dülve. Egyébiránt az egész terem belsején most semmi különöst nem látunk többé, a min szemünket hosszabb ideig legeltethetnek; mindenütt a pusztulás szomorú nyomai láthatók, egymásra dölt kövek halmai, s köztök imitt-amott nagyobb kisebb cserjék, gödrök, mélyedések stb. egészítik ki a hajdan királyi fényben uszó terem belsejét. Egyedül az említett fehér márványtábla vonja magára figyelmünket, melly egyszersmind egyedüli élő bizonyossága annak, hogy a sz. korona itt e teremben őriztetett, miért is ez „koronateremnek“ neveztetik.

Lássuk tehát, mikor és ki által került oda, s mit jelent. Erre legjobban megfelel Häufler J. „Visegrádi Albuma,“ hol a szent korona történetét előrebocsátva ezeket találjuk feljegyezve: II. Ulászló királylyá választásakor törvény által határozottat meg, hogy régi szokás szerint a bárók és főpapok közül koronaőrök választásának, s nekik Visegrád, hol az ország koronája rég idők óta fogva őriztetett, átadassék. Ezen eseményekre s a királyi koronaőrök élet-

beléptetésére vonatkozik az ugynevezett „koronaterem“ déli oldalán létező márványtábla, mellynek még töredékei láthatók. — Párkányzatában az MCCCCLXXXIII (1493) évszám van bevésve. Közép mezejében e tábla öt paizst foglalt magában; közepett az egyesített cseh-magyar czimer, a négy veres és fehér csikkal, — Magyarhon főfolyamaival, — egy melléig látható angyal által tartatva; balra, hihetőleg egy más paizs, Magyarhon apostoli keresztjével, vagy a lengyel czimer volt látható; két oldalról pedig, az akkori koronaőrök, Orbán egri püspök és Báthory István erdélyi vajda cimerei. — A cimereket és az almezöbeni kivehetlen írást

egymástól töredezett párkány választja el, melly alatt még néhány évtized előtt következő egyes betűket s szavakat jól ki lehetett venni :

VRBANO . P . . AGR . . . K
NAGILUC . . OR . . . DO . . . ST
. . . TRANSI . V . . O . . POST
.....

miből azonban most már alig lehet egy betűt is megismerni, csak gyanítani lehet a sok apró domborodásból, hogy ott írásnak kellett lenni valaha, annyira elmosta az idő. Báró Mednyánszky Alajos, a Bélnél feljegyzett felírás segéd-mével, a zárjel közötti szavak kivételével, ekép egészítette ki a hiányzó betűket :

Urbano pontifice Agriensi ex Posonienai vico
Nagy Luch oriundo et Stephano (egregio) Vaivo-
De Transilvano post (regis Mathiae obitum et) Re-
Gis Wladislai coronationem delectis coronae custo-
dibus.

a zárjel közötti szavakat pedig az említett Album szerzője Häufler ur azért adta hozzá, mivel a tér és a lehullt betűk nyomai ezen kiegészítést megkívánni látszottak.

Az egész márványtábla csaknem egészen el van már hasadozva, közepe táján pedig olly forma erőszakos nagy törés látható, mintha vagy ágyu golyó, vagy kincskeresők erőszaka zuzta volna szét, mert nemcsak a tábla, de még a vastag várfal is jó mélyre ki van törve. Leghihetőbben azonban akkor történhetett e nagy rombolás rajta, midőn Leopold császár 1702-ben légbe röptette Visegrádot, hogy Rákóczy seregeinek tartózkodási pontul ne szolgálhasson. — Révay Péter, ki Mátyás király alatt Pálffy Istvánnal volt koronaőr, megjegyzi, miszerint a szent korona Visegrádon a márványtábla alatt, egy ablakszerű űrben őriztetett, hihetőleg azon ablak mélyedésben, melly e tábla alatt jobbra maig is látható.

Igy áll tehát most ezen emlék, a teremmel és várral együtt

Visegrádi márványtábla.

szétzúzva, széttörve; a mit az emberi erőszak épen hagyott rajta, azt az idő vas foga emészti napról napra, s ki tudja, vajjon e romboló elemek néhány évtized multával nem fosztják-e meg utódainkat annyira e dicső emléktől, hogy csak hagyomány után fogják mondhatni hogy: Ime ott azon a csucos hegyen a Duna partján, volt hajdan egy fényes királyi vár, mellynek pompájáról utyáink annyit meséltek, s még romjait is látták! —

Zombory Gusztáv.

Catalauni éj.

Catalauni csatatéren —
Vértül ázott sik fenyéren,
Hun halottak hol pihennek:
Vége nincs a küzdelemnek.

Vége nincs a küzdelemnek
Hosszu másfél ezred óta:
Régi hadzaj meg-megujul,
Föl-fölzeng a harci nóta.

Hosszu másfél ezred óta —
Éjjelen a vészcsatának
Elhunyt ösök, porló hősök,
Minden évben harczra szállnak.

Régi vihar újra tombol,
Arnyak kelnek ó sírokból...
Kopja — lánksa — tegez — paizs —
Még a régi paripa is...

Catalauni csatatéren
Süt a hold a sik fenyéren;
Egész rónán fehér köd ül —
Csillag tekint onnan fölül.

Egy-egy felhő lebben néha —
Bús bomályt vet az árnyéka,
Varázs lep meg füt, fát, bokrot,
A lomb is olly félve suttag...

Ez az éjjel: tündér éjjel,
Telve titkok szentségével,
Bübáj, száll a néma tájra...
Varázslatnak éjszakája! —

Harczban elhunyt ós daliák
Sirjaikat oda hagyják;
Ott is egy sir sötétedik...
Itt is egy árny fehéredik...

Szétnyilik a sirnak halma,
S kilép a hős félig halva, —
Félig halva, félig élve:
Félté a kürt zengése.

Oldalán a fényes aczél,
Függ a puzdra nyállal tömve;
S dardájára támaszkodván —
Néz a puzta sirgödörbe...

Minden rögből, minden hantból
Egy-egy ósi bajnok támad,
S holdragyogta rónaságon
Lenge árnyak lengve járnak...

Zendül a kürt egyre tompán —
Mintha a föld alól búgna;
Mének gyors futása dobban,
Régi zászlók lengnek újra...

Góth, alán, svév, burgund hadak
Egy sereggé összeforrnak...
Hej Thorizmund, hej Sangibán:
Boszut állunk ma Attilán!

S kardjaiknak fényes élén
Holdsugára visszarágyog,
S vértüknek síma tükrén
Mecsillannak a csillagok...

Csüloghatnak, ragyoghatnak:
Féltétek a hun halottak!
Nem sokára a ragyogást
Felváltja vad viaskodás!

S mert a Zoárd győző vezér
S mert Uzindor százal felér,
S mert minden hun kész oroslán:
Hej, szörnyü harc lesz ez aztán!

Theodorik, a goth király,
Hadával a sikra kiáll,
S burgund és frank, goth és alán
Miként a hab tolul nyomán.

Római sas, turul-madár
Egymással vad csatára száll;
Karmot vágva szárnyat tépve:
Ugy vijjognak fön a légbe...

Két szellemhad összeszáguld,
A harc olyan irtóztató;
Hull a hős: de vére nem foly:
Gazdtalan fut szerte a ló.

Sujt a kard: a pajzsra csattan,
Sujt a kard: de hangja hol van...
Szúr a dárda, szívbe járva —
S egy nyögés sem hallik ottan.

Theodorik büszke fia:
Thorizmund, a goth dalia —
Hunok hadát üzi — bajtja,
Messze villog szörnyü kardja...

Mig Zoárd, a huni vezér
Sangibánnal fegyverre kél,
És lesujtja nagy kegyetlen —
Hogy vert népe holtra retten...

De Uzindor vad harc után
Aetiustól porba döntve...
Oh jaj hunnok, jaj tinétek:
Eshullott a hősök hőse!

S már-már lankad harczolásuk, —
Zug az ellen diadalma:
Midőn csöngve égbe zöngve
Kél a hunok riadalma:

„Oh Attila, hős hirályunk —
Ne hagyj minket! szállj le hozzánk!
Emlékezzél hivedről, —
Dicsőségéd fényét hozd ránk!“

— Attila ül fenn az égben,
Hadur mellett, jobb kéz felül, —
Hallja a szót, kapja kardját,
S gönczöl-szekeére felül...

Vágtat, rohan a hét csillag —
Csakugy re-zket, sziporkázik,
Megrendül az égnek boltja,
Merre utja elczikázik...

Majd lerobban — földre dobban
A nagy Isten „ostorá“-val,
Riad a hun lelkesedve —
Rémül a goth közel távol.

Most még az éj kísértetes!...
Most még a harc rettenetes!...
Föl ti hunok Attilával:
Hadur-Isten ostorával!

És rohannak úzve, győzve,
Mint az üstökös, rohannak:
Erejevel a villámnak,
Haragjával a viharnek.

— Fön a légben turul-madár
Szárnya csattog győzelemre:
Szétszakgatott római sas
Élet nélkül hull a földre. —

Thorizmund keblébe a nyíl
Mint a hulló-csillag röpven,
És leroskad holttestével
Holttestekre a mezőben...

Pajzs nem használ, vért hiába,
Attilának kardja ellen:
Szívbe vág az, mint a villám,
Rést ütven a vértés mellen.

Százan — ezren hullnak tőle,
Terülvén a sik mezőre;
Elhall a legjobb csatár is:
Theodorik goth király is! —

S nem nyugoszik nagy Attila,
S nem nyugszik egy hun dalia:
Mig frank, burgund, svév, goth s alánt.
Csak egyet is harczolva lát!

Csak midőn már mind elhullva
Sirjaikba dülnek újra —
S megvini már nincsen kivel:
Akkor hagy fel küzdelmivel. —

És a holdas éjszakában
Győzelemtort ünnepelnek,
S hálát zöngve Attilának:
Ujra sirjaikba tűnnek...

A nagy király fényhelyére
Ismét visszazáll az égbe,
S trónján ott nagy ékesen ül —
Hadur mellett jobb kéz felül...

— Catalauni csatatéren
Süt a hold a sik fenyéren,
A csillagok úgy rezegnek...
Dicsőség a hun nemzetnek!

Reggel a pór félve nézi:
Milly tiportak zöld vetési...
S keresztet hány, visszatérve,
S rá gondol az ó regékre. —

Thali Kálmán.

A Peregrinus.

Elbeszélés JÓKAI MÓR „Dekameronjából.“ *)

A jó Wielandnak van egy regénye, mellyben a korában elhaltalmazott tüneményes regények íróit persifflálja; oktalan meséikkel, következtelen meglepéseikkel. E gunyregénynek az a főalapja, hogy van egy elátkozott herceg, Biribinker, a kinek az a fátuma, hogy mikor legjobb dolga van, még a feje sem fáj; ha véletlenül valaki a nevét kimondja előtte „Biribinker“ egyszerre belelüt a szerencsétlenség; a herceget baj bajra éri; üldözik, megverik, szeretője elváltozik, boszorkányok megnyomják, orra nagyot nő, egyszóval a puzta Biribinker szóért megszenved eléggé: a mi elég szép drámai indok.

Pedig én ismertem egy ilyen elátkozott herceget, egy ilyen mesebeli boszorkány üldözések választottját, a kinek csupán csak egy veszett név, egy rajta száradt szó volt egész éltére való fátuma, melly üldözte városról városra, faluról falura, ismerősök közöl ismeretlenek közé; üldözte egész a sir fenekéig.

Néha napján Nagy Jánosnak hitták, ez bizony nem nehéz név, könnyen megtanulhatja minden ember; hanem ezt csak ezredik ember tudta; nem is igen szokták rá vesztegetni.

Nehéz fejü fiúcska volt kis diák korában; mindig a hátulsó padban ült, és faragott, meg legyeket fogott, legjobb esetben aludt, míg a többiek feleltek.

Mikor rá került a sor a felelésben, minden fejtörés nélkül, minden szabódás mellözésével lefeküdt szépen a padlóra, kiállta a hat botot sirás nélkül, s visszament a helyére, mint a ki dolgát legjobban végezte.

Közvizsgák alkalmával a tanárok úgy szokták őt bemutatni, mint mustráját a semmitnemtudásnak; a ki minden iskolát kétszer háromszor ismételt; úgy hogy tizenkét éves kamasz volt, mire az akkoriban conjugistának nevezett osztályt harmadszor is megfektette, a nélkül, hogy valami ragadt volna rá belőle.

Egy közvizsga alkalmával a tanár, a ki maga is szerette volna, ha valakit producálhatna vele, azt az igénytelen kérdést kívánta vele megoldatni, hogy hajtogassa előtte ezt a latin igét: „ego sum“ (én vagyok).

Iskolát járt emberek tudják, hogy ez épen az elején van a nyelvtannak, hogy ennek a második személye: „tu es.“ Ez olyan ismeretes dolog, hogy a ki soha nem tanulta is tudja.

A jámbor Nagy Jankó azonban soha ilyen állatnak hírét nem hallván: a világ rendes folyásából azt következtette, hogy semmit okosabbat nem mondhat e kérdésre, mint azt, hogy „sus.“ „Sus!“

Azt a rengeteg hahohát és hihitét, a mi erre a szóra minden öreg és apró embert felvett az ülő helyéből, csak az képzelheti

*) Olvasóink, úgy hisszük, szívesen veendék Jókai legújabb nagyobb vállalatából e mutatványt, melly szorosán a magyar népeletről vett tárgyánál fogva is nagyobb mértékben lesz képes a figyelmet lekötöni. Kivánjuk, hogy a „Dekameron“ minél nagyobb elterjedést nyerjen. Szerk.

magának, a ki elgondolja, hogy milyen hallatlanul komikus és csodálatos dolog az, ha valaki azt mondja „es“ helyett, hogy „sus.“ Ez a három betű rontotta el Nagy Jancsinak az életét.

Az emberek nem győzték magukat kinevetni rajta egy óráig, nem egy hétig, nem egy esztendőig; halála napjáig mindég nevetek rajta.

Ezt a szót kellett neki minden lépten nyomon hallani; a hova leült, a padra maga elé írva találta; azt utczán utána kiálták, krétával felírták a hátára, úgy vitte haza: mindennap összeverekedett miatta, mindennap kikapott érte; dühös lett, dúlt fúlt; késel ment az embereknek, a kik azt mondták neki: sus! s akkor még jobban mondták.

Néha akadt olyan gondolatja, hogy elbusulta magát, neki feküdt a könyvnek, egész nap hadart belőle fennhangon; föltette magában, hogy ezentul tanulni fog; nem hagyja magán azt a szégyent, hogy úgy csufolják uton utfélen: mikor aztán kövágásnál keservebb fáradsággal belevert a fülébe, — nem is a fejébe, — egy-egy árva paragraphust, s leczke idején előállt vele, hogy már most megmutatja, mit tud, valamelyik impertinens nebulo a háta mögött azt találta neki sugni: sus; s vége volt az egész tudománynak, ezerfelé szaladt minden betű a fejéből; egy szónak nem volt többé ára; ilyenkor azután sirt, ordított keservesen, a miért tanulótársai még jobban kinevették; valamennyinél mind egy fejjel nagyobb volt, s valamennyi háta mögött ült — a Sus.

Ügygyel bajjal felvergődött a magasabb osztályokig; ott sem tudott semmit megtanulni; a tanárok restellték már látni s eresztve eresztették odább, csak hogy ne példászkodják már ő előttük. Mondhatták volna ugyan neki, hogy menj Isten hírével, látod jó erős tenyereid vannak, szép dolog a kapálás, az ember minden pályán szerezhethet magának érdemeket; hanem ezt nem mondták neki. Kellenek az ilyen példás rosz tanulók is valamire. Vannak olyan világtól elrugaszkodott árva helységek itt amott a hegyek között, a hova jóra való ember nem megy magát eltemetni; pedig ott is emberek laknak, a kik nagyon óhajtják az öreg Át és a vele járó hat pácztát megismerni, azoknak is kell rektor, kántor, és praeceptor; a ki nekik énekeljen és a gyerekeiket megvirgázza. Hát az ilyen helyekre bizony csak az olyan qualificált emberek jutnak, mint domine Sus; ott azután élete folytáig oszthatja a tudományt; elég az oda, a mennyit ő tud; a kinek több van, az nem megy oda.

Tehát az volt a reménység, hogy majd domine Sust, ha már nagyon megunták mind a kilencz osztályban, majd valahova egy ilyen deperditus községbe bedugják, hogy onnan többet a füle se látszik ki; ezért nem utasíták el egyenesen a muzsák csarnokaiból.

Azon közben vas türelme volt az embernek; türt, elviselt kézséggel minden boszantást. Soha fel nem táthatta száját, nem mondhatott sem okosat, sem oktalant, hogy azt ne válaszolták volna rá „sus;“ senkihez sem mert közelíteni, mert jól tudta, hogy ő vele barátságban élni, ő vele együtt járni az utczán nevetséges dolog; tanáraihoz nem volt bizalma; hisz az a sok drága oktatás, a mit azok ő rá vesztegettek, mind kárba ment; azok bizonyosan úgy tekintették őt, mint tolvajt, a ki elől zárni kell minden könyvet, mert kilopja belőle a bölcseséget; gyűlölt mindenkit, gyűlölte még a kis conjugista gyerekeket is, mert azok is tudják már, hogy *sumra* nem következik *sus*; bujva ment az utczán végig, mert minden emberre gyanakodott, a ki rá talált nézni, hogy ezt most azt mondja magában „sus.“

Apródonként az igazi neve kezdett feledésbe menni. Mikor reggelenkint az eskütt diák felolvasta a katalogust, az ő neve után nem várták, míg maga kiált; megelőzték a feleléssel: „hic sust.“ Odahaza a kvártélyadó asszonya egész jólélekkel titulálgatta Sus uramnak, azt hitte ez annak becsületes neve s mikor egyszer egy pár inget kapott, a zsidóleány kihez jelzés végett azokat oda adta; s betűt varrt rájuk.

Minden ember úgy hita már őt és nem volt sem hatalom, sem tudomány többé, melly ezt a nevet róla képes lett volna levenni, a mihez pedig soha egy pillanatig sem tudott hozzá szokni; a mit valahányszor említeni hallott, mindig mintha őt fontos kalapácsal ütötték volna feje lágyára, s a mi olly dühössé tette, hogy annak kimondóját épen olyan jó szívvvel tudta volna agyonütni, mint egy dongó legyet, melly fülébe zizeg, ha attól nem félt volna, hogy felakasztják érte.

Pedig rettenetes öklei voltak; egyszer pajkoskodásból becsuk-

ták társai az iskolai börtönbe s pusztá kézzel összetördelé ablak keresztvasait.

Végre mikor már szakálla, bajusza kezdett nőni, mint egy büntető szemrehányás, melly haszontalanul eltöltött éveit eszébe juttatni jön elő; egyszer az az örvendetes hír jutott tudomására, hogy valahonnan Bergengócziából persbyterek vannak itten; kosta kell nekik: a régi meghalálozott. Bergengócziának neveznek pedig diák műnyelven minden olyan falut, a minek a nevét még a napján sem találni.

A tanárok legelőször is őt hivatták; egyenesen az ő számára tartogatott szerenese volt ez.

— Hát domine Nagy János, kérdé tőle a rector professor, akar-e elmenni rectornak?

Régi idő óta szólíták őt most először ismét valóságos nevével.

Hogy ne akart volna? hogy ne kapott volna két kézzel rajta. Meg sem hallgatta a conditiókat, miket az érdemes deputatusok eléje adtak; hány véka kása, hány zsák karórépa lesz conventiójában? van-e kijárás a faluból valamerre? elég volt neki annyit tudni, hogy az messze-messze embernemismerte hegyek között fekszik, a hová sem legátus, sem supplikáns nem jár; a honnan sem meszet, sem szenet nem hoznak a városba, a hol senki sem tud diákul sem declinálni, sem conjugálni. Itt bizonyosan nem fogja neki senki azt mondani, hogy „sus.“

Hamar készen volt az egyezés, csupán arra kérte az előljárókat, hogy ne mondják itten senkinek, hogy őt akarják elvinni; ne is várjanak rá a collegium előtt; menjenek ki a város végére a szekérrel, ott várjanak rá, majd utánuk megy batyujával.

Nem is búcsúzott el senkitől; volt egy kék köpönyege, azt nyakába kerítette, egy tarka zsebkendőbe összekötötte minden ruháját; egy csomó könyvet elrakott a zsebeibe s kivándorolt szépen a városból; szerencséjére, senki sem kérdezte, hová megy?

Mikor az utolsó ház elé ért, ott még is nem állhatta meg, hogy szívének egész keserűségét ki ne öntse azon, megrugdálva azt az egész város nevében. Azt is meglátták és az is rajta maradt.

No de végtére még is egyszer helyben volt már. Átkozott csunya ronda faluba vitték; a hol a sár befolyt az utczáról a házba; az egész világ kenderáztatásból és foghagyma termesztésből élt. Képzeltetni azt a maradandó illatot; azt is beszéltek, hogy az ottani víztől minden embernek golyvája nő; a megboldogult rectornak is volt. Mind nem bánta őt; asyllum volt ez ő rá nézve s a kenderáztató pocsolja az elysium mezeje. Itt nem hivta őt senki Susnak, a jámbor falubeliek olyan szépen megnagyjánosuramozták, mint a kik semmit sem tudnak a collegiumbeli diákok istentelenedéséről.

Itt kezdett apródonként visszatéretegni belé az élet mint a köszénből kiesett tekenősbékába; mert fennhangon is beszélni; elfoglalta az iskola kathedráját, s kezdett örülni annak, hogy vannak kétlábu teremtések, a kiket ő verhet meg azért, hogy nem tudnak semmit. Utoljára még pipára is mert gyujtani mások szeme láttára; a collegiumban csak bujva tehetette azt, mert egyszer lepingálták krétával a fekete táblára furcsa torzalakban: Sus pipázik.

Ollyan jól esett itt a világ háta mögött lenni; nem félni attól, hogy egyszer-egyszer valami mosolygó ismerős arcz toppan elé, valaki, a ki élete gonosz titkát tudja és elárulhatja. Nem jön ide jóra való ember, ebbe a sárba, ebbe a nyomoruságba, nincs itt se nézni, se venni, se eladni való; éppen arra való hely ez, hogy a ki egyszer beleveszett, azt onnan többet ki ne húzzák.

Ebben a boldog megnyugvásban már-már hasat kezdett eresztetni a jámbor; — jó dolga volt, mindennap paszulyt vagy köleskását főzetett s télen sorra hitták a disznótorra; kabátját soha sem kellett neki megkefélni, szobáját soha kisöpretni, azon módon feketett le az agyába, a hogy felkelt belőle; — egyszóval minden kényelme megvolt. Hozzá járult az, hogy ott volt vagy negyven borzas kölyök, a ki rágt a betűt helyette, s nyühette a hátukon a pácztát, a mi királyi mulatság, kár hogy az átkozott ujitók ezt is kiküszöbölik már; sok embert megfosztanak a legszebb gyönyörűségétől; estenként pedig még azt a merészséget is elkövette, hogy ájtárt a jegyzőhöz filkózni. Ha volt kréta, arra játszottak, ha nem volt, a nélkül is lehetett. A jegyző csak unalombul nótáruskodott itt, inkább nagy méheskertje kötötte a helységhez, mellyből sok pénzt bevett; legalább annyi pénzt, hogy minden ember fejről megvehette volna a kalapot az egész faluban. Notabene, hogy ott soha sem volt senkinek új kalapja.

Sztojkafalvi fürdő Erdélyben.

A gyönyörű tájakban, történeti emlékekben s természeti ritkaságokban Erdély, gazdag ásványos vizekben s fürdőhelyekben; ezek egyikének, a sztojkafalvi fürdőnek hí rajzát hozza jelen számunk *Mesei József* egyik legjelesebb hazai tájfestész rajza után.

Sztojkafalva a deési kerület, a régiebb felosztás szerint B.-Szolnok megye láposi járásában fekszik, melyet kelet-északi részein havasok, nyugot felől pedig magas hegyek szakadatlan láncolata annyira bekerítenek, hogy lejtő nélkül oda jutni lehetetlen. E vidéket a közel völgyek minden folyóját magába vevő Lápos vize öntözi, mely az egy mérföldnyi hosszúságra nyúló, alkalmasint egykor földingás okozta kősziklás hegyek repedése között foly ki, mi néhol oly keskeny, hogy csaknem keresztül ugorhatni.

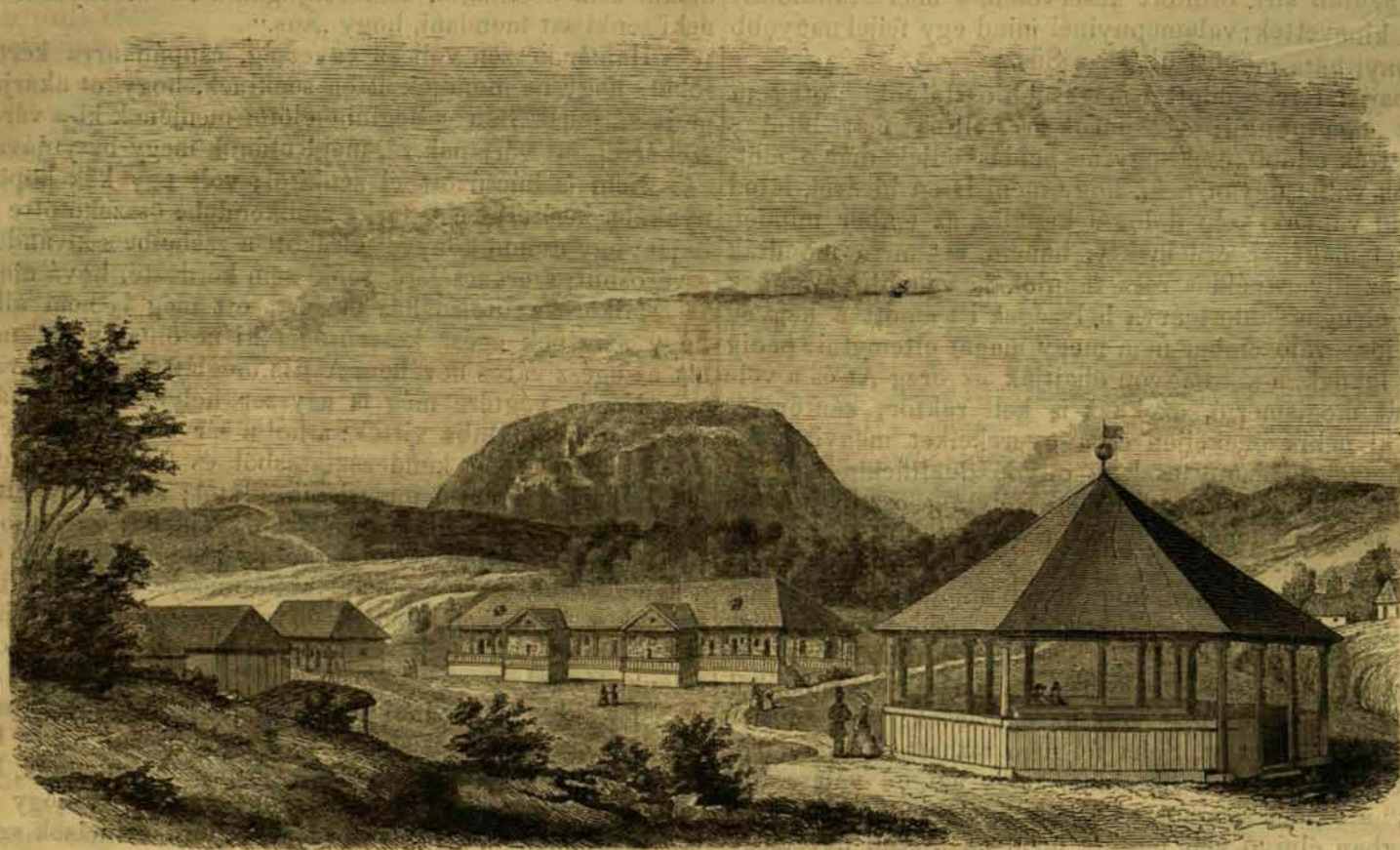
A kiömléstől kelet-északra emelkedik a képünkön a háttérben jól kivehető csonka kupalaku Sátor hegye hirteleni magasságba, mely egykor gyaníthatólag vulkán kohójának egyik tűzhelye lehetett, mit nemcsak alakja, de a rajta található bazalt kövek is igazolnak. Ezen hegy tetejében mélyedik azon kut, hol a monda szerint, *Gál* „Szirmai Ilona“ című regényében nagy szerepet játszó Pintye oláh rabló drága kincsei el vannak rejtve.

E hegynél végződik azon völgynyílás, melynek szélén a sztojka fürdő fekszik. Már magá az ide vezető ut igen érdekes, s a legszebb tájakon visz át. Főleg a hollómezei hegyes utról a legmeglepőbb látvány nyílik a szem előtt. Szemben a 959 bécsi öl magasságu Czibles hármass csuca, ezen Erdélyt Ma-

lemetlen ize miatt ivásra alkalmatlan levén, csak fürdésre használtatik. A gyógyvendégek évenként szaporodó száma szükségessé tette a helyiség átalakítását; 6 évvel ezelőtt egy egészen új épületsorozat állítottatott fel, kőből zsindegy fedél alá 12 szobával, mely képünkön jól kivehető, ezután fürdőszobák, hova a gőzzel melegített víz rézcsapokon bocsátatik kádakba, a főkut körfedele, mely az előtérben látható, kiszélesített, erkélyzettel ellátott, az épületeken felül emelkedő dombon sétahelyül szolgáló fasorok ültetettek, utak vágattak, konyha, szin, és istálló építettek, és most több mint 100 vendég elfogadására van készület.

Az ivásra használt forrás naponként 25–30 veder vizet ad, mely tiszta, kellemes ízű, ülepedése s edények oldalára rakódása szürkés mézszínű, 24 órai használat után az üveget is behomályosítja, mint a rá száradott tej szokta tenni, ereje oly annyira nagy, hogy ha üvegbe hézag nélkül befojtatik, azt szétrepeszti. Melegsége 8–9 fok. Alkat részei dr. *Bélteki Zsigmond* szerint: egy polgári font vagy 16 unciában van,

1. Szénsavany (Acid. carbonic.) 43¹⁴/₂₅ hüvely.
2. Szénsavas mészéleg (calc. carbonic.) 4⁵⁷/₁₀₀ grán.
3. Szénsavas keseréleg (Magnesium carbon.) 6¹/₂ grán.
4. Konyhasó (Chlornatrium) 19¹/₁₀₀ grán.
5. Kénsavas szikéleg (natr. sulfuric.) 21¹/₅ grán.
6. Szénsav szikéleg (natr. carbon.) 7²¹/₂₅ grán.
7. Timföld (Aluminium oxyd) 1⁵⁷/₅₀ grán.
8. Kovaföld (Acid. silicium) 4⁷/₁₀₀ grán.

Sztojkafalvi fürdő Erdélyben.

gyarországgal összecsatoló hármass kapocs, a hit, remény és szeretet közös jelképeként emelkedik a távol ködéből, azon alól a Buta havas szirtkoronája, idebb a malomköveiről híres Csicsó hegy, egy rokonnevű vár romjaival, melyet sokáig a moldvai fejedelmek birtak, mint az erdélyi fejedelmekkel barátság zálogát, mely barátság láncszemei tágulni, később szakadozni kezdvén, 1544-ben Izabella uralkodása alatt lerontatott: mind megannyi érdekes nyugpontul szolgálnak a szemnek. Több mint két órán át zöld fák és csörtető patakok között vezet az ut, s nem egy forrás kínálkozik mint enyhítő ital a fáradt utasnak, s ha ehhez képzeljük a legelő nyájak harangkongását, a pástorsíp- és furulyahangot, a danolva epret és málnát szedő szép oláh leányt: tökéletes lesz az idilli kép.

Azon 9 helység közül, melyek határai ide rugnak, délkeletre nyúlik el Sztojkafalva, Kolozsvártól 10, Deéstől és N.-Bányától 5 órai távolságra. Igénytelen falu 59 házzal, 252 óhitű lakossal, gr. Eszterházy István tulajdona. Mondják: e helység alatt régebben 20 □ ölnyi posványosság terület el, mely vizét nemcsak forrásból, de folyóvizből is kapta. E posványosság közepén a sztojka viz nevezete alatt fakadó savanyuvizet szárazabb idő szakokban erejeért és hatásaért illy elhagyatott állapotában is használták a vidékbeliek, míg nem 1834-ben az akkori járási szolgabíró Técsi Samu, Wéér Farkas volt országgyűlési követ felszólítására, a forrást a posványból kiemeltette s hozzáférhető állapotba tette. A földesur pedig látván, hogy a forrás illy egyszerű állapotában is a vendégek által látogatatták, a kutat 7–8 lábnyi mélységre bocsátá, s oszlopokon nyugvó kerekfedélzet alá vette, fogadót, 6 vendégszobát építtetett. E kuttól félre, mintegy 200 lépésnyire, viszont sziklás területben egy rég bedugott forrás nyitattott meg, mely kel-

haszna kitünő lép- és májbajokban, aranyérben, lomha emésztésben, az epe megakadt elválasztásában, s azon életművek bajaiban, melyek a vér-edényrendszer végszállai hanyagsága miatt szenvednek.

A két kuttak nemcsak medrei közelében, sőt a szomszéd határokon is, a puhányok közül egész sziklákat képező kovesült kagylók találtaknak egyes darabokban, és kisebbféle tengeri csigák. A habarozok közül nagy mennyiségben össze-vissza töredeve, és egy ujjnyitól kezdve verébtollnyi vastagságra, fehérszínű korallok, vas és különféle alaku és anyagu kövek, kövéváltak, mint ezeket a szenvedélyes mineralogus és természetbúvár Torma Károly hazánkfa találta.

A közönség és szenvedő emberiség figyelmét akarom e fürdőre vonni, melyet gyógyereje, kellemes vidéke, friss egészséges levegője, és sok más természet adta előnye, Erdély első rendű fürdői sorába emeltek. Tanuljunk ismerni, becsülni és használni a honi gyógyvizeket és fürdőket. Ez is hazafiság.

Pataki Ferencs.

A Rajna-zubatag Schaffhausennél a mult tél alatt.

Az elmúlt tél számos természeti és elemi tűneményről nevezetes. Föld-rengés, égháboru, zivatar, árvíz, jégeső, tűzvész stb. rombolólag keltek ki az ember művei és szerencséje ellen. Mindehhez járult még mult év végén sok helyütt a nagy vízhiány, melyet még az új év is itt talált. A tél több olly vidékre nem hozott havat, hol pedig az rendesen nagy mennyiségben szokott esni; ellenben soha nem látott bőséggel hulata ott, hol megszokták mindig csak keveset látni. A hóhiányhoz még tartós keleti szél is járulván

a szó teljes értelmében, majdnem minden víz eltűnt. A kutak kiszáradtak s messziről kellett a vizet hozni s drága pénzzel megfizetni. Így például a sváb havasokon több faluba egész hónapon át tengelyen hordák az ivó vizet több órai távolságból s akóját 1—1½ fton fizették; a háztartás és barom számára pedig vasfazekakban jégől olvasztottak vizet.

Több folyó hajózása s számos gyár és malom elakadt. És így e vízhiány valóságos csapás volt sok vidéken. Épen mint nálunk is sok helyütt.

A Rajna folyó sok helyen, mint Karlsruhe, Breisach stb. mellett, olly sekély volt, hogy sokan átlábolták, a legmélyebb helyen alig ért hónaljig, sőt itt-ott három láb mély sem volt. Konstancznál egy nagy térségű sziget merült fel, mellyen csak hireért is a város népnünnepet adott s felállított közszemlére egy képet, melly ezen szigetet ábrázolá 1672-ből, mikor is az, márt. 2-án hasonlag vízhiány miatt, szintén látható volt. Tehát 186 év előtt a mult évvel egyező vízhiány uralkodott. Nevezetes az is e képen, hogy az ott ábrázolt sziget a most láthatóval, annyi év után is csaknem minden apró részleteiben megegyez.

Az elősoroltaknál érdekesebb látványt nyújtott a Rajna-zuhatag Schaffhausennél, mellyet képünk is mutat. Máskor itt a víz iszonyu dörgéssel zu-

távolról sem gyanítám, hogy ezen rövid idő alatt, annyi élvezettel találkozandom.

Nem czéлом és szándokom e helyen, Nápolynak, s különösen tündéries környékének, mellyet valamennyi utazó a világon legszebb fekvésnek nevezett, lerajzolásával jelen soraimban az olvasó közönséget fárasztani, egyedül és csupán a Vezuvnak majus 27-én történt újabb kitörését, melly azonnap reggeli 6 órától kezdve, mindez ideig nemcsak hogy tart, hanem folytonosan nagyobb és nagyobb erővel növekszik, akarom néhány sorral érinteni.

Gyermekéveimtől kezdve Olaszország volt ideálom! s mit mind ezek között leginkább látni vágytam, az a Vezuv kitörése volt.

Nápolyban létem alatt, valahányszor ablakomból, — melly épen szemközt van a Vezuvra, — annak egyformán magasra emelkedő sötét vastag füst oszlopát, éjjel pedig f. kvóhelyemből, azon folytonosan egyforma tűzgömböt láttam, melly a tölcsér fölött lebegett, — mindannyiszor komorabb kedélyvel zártam be szememet, napi fáradaimaimat kipihenendő, de egyszersmind élveim képét, talán álmomban tovább folytatandó; — mert az eddigi tapasztalat azt tanusította, hogy a kitöréseket, rendesen, az egyforma füstölgés megszűnése szokta megelőzni.

A Rajna-zuhatag Schaffhausennél.

gott alá s most alig 3—4 kis patakalakban csergedezett, mellyek egyik egyike alig lett volna képes egy malomkereket folytonos mozgásban tartani s a meder szikláin, hova azelőtt csak gondolni sem lehetett borzadás nélkül, szárazlábbal lehetett átjárni. Tömegesen tódult is a kíváncsi nép, talán, hogy unokái előtt elbeszélhesse, kik azt álméködással hallgatandják, miszerint egykor át lehetett gázolni, csaknem száraz lábbal, a Rajna-zuhatagot, s meg mászni azon szirteket, hova ember máskor alig juthat.

Nevezetes a mult télből még az is, hogy Sz. Gotthard hegyen a hideg csak január végén állt be, holott máskor már decemberben meg szokott érkezni; s ekkor is csak 7—9 fokig emelkedett, holott máskor ez időben rendszeren 18—21 fok, sőt 1842-ben 32 fok volt. Uj év napján a zárda szolgálai tekézték a kertben, mellyet máskor ez időben 10—12 láb magas hó borított.

A Vezuv újabb kitörése majus 27—31-én.

Nápoly, majus 30-án 1858.

Midőn a regényes Capri, Ischia, s több más gyönyörű sziget között elhaladva, a még tündéribb Nápolyban kiszállottam, itten pár hetet töltendé,

Daczára azon imitt-amott elejtett megjegyzéseknek, miszerint, nemso-kára kitörésnek kell bekövetkeznie, miután a kutak kezdenek kiszáradni, nem mertem reményleni, hogy sorsom, e nagyszerű játékát a természet dühöngéseinek látni engedendi.

Folyó 27-én reggel, midőn kitekinték, az egész Vezuv és Somma hegyét, rendkívüli sötét füstfátyol borította el, annyira, hogy mindkét hegy caucsa, a Remetelaktól kezdve láthatlan lón.

Ez még a nápolyiak előtt sem, annál kevésbé előttem volt feltűnő, miután azt hittem, hogy a közelgő esős idő miatt, a lég sulya, a Vezuv füstjét nyomja a völgybe le.

Igy mult el az egész nap.

Alig állott be az est, midőn ebédre a vendéglőből kiléptem, s ime azon völgyből, melly a Somma és Vezuv között fekszik, rendkívül nagy terjedelmű, s magas lángok emelkedtek fel, mellyek a két szomszéd hegynek oldalait világítva, olly alakot mutattak, mintha egy irtóztató óriási tűzkatlanban, egy félvilág bűdöskövét olvasztották volna.

Azon urakkal együtt, kikkel a vendéglőből kiléptem, kocsit fogadni, s a Vezuvra menni, legbensőbb vágyam volt.

Midőn Herculánus és Resinához értünk, már ott valóságos zsbivásár volt, temérdek magasba vágyó nép irtóztató zsbajt ütött, az aránylag kevés számár, ló és öszvérek fölött, mellyekért a resinai lakosok most a Remete lakig legalább két piastert (valamivel több mint 4 pft.) elkértek, hozzá járult a fáklyás vezetők lármája, kikre még azoknak is szükségök volt, a kik gyalog szállottak neki a hegynek, ezeknek dija 6 carlini = 1 pft. volt.

Az napon a szigeteken tett nagy fáradságos utam miatt kénytelen voltam magamat, egy igen göthös számárnak drága hátára bízni, hogy a Remete lakig felvigyen.

Nekem sokkal magasabb, vagy is borzasztóbb eszmém volt eddig a Vezuv kitéréséről; legalább azok után, miket épen előtte való napon Herculánus és Pompejiban láttam, és annyiszor olvastam, azt hittem, miszerint mindannyiszor földrengés, szikladarabok, s más veszedelmes tűz- és kőanyagoknak messzire lett szétszórásával, kell okvetlen egybekapcsolva lenni, s mert épen ilyen eszmém voltak

Mennél közelebb értünk a vulkánhoz, annál inkább szerettem volna attól távolabb lenni.

Azon egyetlen körülmény volt, mi reám leginkább megnyugtatólag hatott, midőn láttam, hogy jóval fölöttem a magasban már temérdek ember a legnagyobb nyugalommal tekint egy pont felé.

A zúgás, sűrűség, fokonyként erősebb és erősebb lón, mennél magasabbra hatoltunk fel.

A Remete lak melletti téren, mellyet egy kiálló sziklacsucs emelt helylyé tesz, az egész bámuló közönség megállapodott, és innen nézte a még jó távol a hegynek a völgybe eső oldalán, több helyütt, iszonyu tompa zajjal és mély zúgással feljött sűrűen sötét vörös lángokat.

A tölcser körül kiömlött lánvának füstjeitől, magát a tüztölcser tiszán látni nem lehetett, csak néha-néha, midőn a szél a füstöt félrelebbentette láthattuk, miszerint a tűzoszlop több helyütt tör ki a föld gyomrából.

Néhány merész resinai lakos, valóságos macska ügyességgel neki indult a Vezuv hegycsúcsának, hogy onnan lenézhesen a völgybe; — ezeknek állítása szerint a jelenlegi kitérés 5 tölcseren keresztül jön ki, egymástól azonban nem messze, a tölcserék területét mintegy 70—80 lábnyira teszik.

A lánvának két folyása van, az egyik, a hosszabb tart Annunciátának, — a másik egyenesen Porticinak.

A lánvához, miután már a tölcseről jó távol kijött, közelebb lehet lépni, úgy annyira, hogy én egy nagy láva darabon, melly mintegy 2 mázsás lehetett, és előre gördült, szivarra gyújtottam, e szivart emlékül eltettem.

A láva igen csendesen halad lefelé, úgy annyira, hogy előtte bátran le lehet lépdelni, és úgy néz ki, mint egy felolvasztott hegytömeg, apró és nagyobb mintegy 50 mázsás tüzesköveket is irtóztató tömegben hozván le, egész egy hegy látszik lassu zúgással lejönni, melly mindent eltemet, mit utjában talál és feléget.

Éjfél után, midőn mi már lefelé jöttünk, még akkor is találkoztunk emberekkel, kik fölfelé mentek.

A folyó hó 27-ki kitérés, elhagyva a hegycsúcsán levő régi tölcser, melly mint valami öreg ur mindig egyformán füstölög, a hegyoldalában, magának egészen új utat nyitott, még pedig, ha a resinai lakóknak hinni lehet, ötöt egyszerre, mit azonban csak miután a tűz végképen kialszik, és a láva, melly a tölcser környezeti, kiből, lehet megtudni, csalhatatlanul.

Ma már majus 30-kát írjuk, és a kitérés napról napra nagyobb tért kezd elfoglalni, a lánvának egyik ága, melly körülbelül mintegy 150—160 lábnyi széles, miként egy nagy tüzes kigyó, már majdnem a szőlők végét éri.

Mind a tengerparton itten Nápolyban, mind pedig a Vezuvon naponként növekszik a bámulók tábora; — nem képzelhetni, miő élvezetem van nekem lakom erkélyéről (itt minden utczaik ablak előtt erkély van, és minden nagy szobának csak egy ablaka) hatalmas távcsövel kezemben, szemközt az egész Vezuv tűzben, melly a felhőket, és a tengert egészen pirosra festi, — a láva iszonyu tüzes szemekkel kúszik mindig lejjebb és lejjebb.

A hegyoldalában a temérdek fáklyalángok, mind meg annyi apró csillogok, még érdekesebbé teszik e nagyszerű borzasztó látványt.

A hold, mintha tudná, miszerint mostan reája épen semmi szükség, és csak rontaná a nagyszerű hatást, örökösen sötét felhők mögé rejti magát.

Meg kell még említenem, hogy valamint nagyszerű jelenet nyílik az ember ezeme előtt fent a tüztölcser közelében, hasonlólag talán még nagyobb-szerű kép tárul fel az ember előtt, ha onnan a Vezuvról, ezen pillanatban Nápolyra áttekint.

A tenger, a város, a fölötte levő várak és közeli hegyek, mind a legszébb bibor színben látszanak.

Majus 31-én. E levelet nem küldhetvén el, közlöm egyuttal a tegnapi irtóztató kitérés is, és a mai reggelit. — Tegnap már kora reggel, borzasztó mély rengéseket lehet hallani, és észrevenni, mellyek a Vezuv gyomrából felhatottak, este felé egy igen jó vezető kíséretében felhatoltam egy biztos, és igen jó helyre, honnan két irtóztató lánvafolyamot lehet látni egész terjedelmében. — Ezt leírni lehetetlen, — az iszonyu mély dörgések folyvást tartottak, a két láva folyam, melly az eddigieknél sokkal nagyobb, mintegy 400—500 lábnyi szélességben eddiginél szokatlanul sebesebben zúgott le a hegyről, egy iszonyu mély völgynek tartva.

Nappal láttam azon irtóztató nagy fekete kötömeget, mint egy hegyet lassanként levonulni, mellynek alja csupa izzó parázs volt, az emberek csipővasakkal kapkodtak ki egyes darabokat, mellyeket, azonnal emlékeknek összepréseltek, miként az ostyá készítéseknél, és azt eladják. Én nagyobb emlékeknek okáért magam préseltem magamnak egyet, mellyet haza viszek.

Ha borzasztóan szép volt ezt látni nappal, még szebb volt nézni akkor, midőn este azon tömeg a magas szikláról a mély völgybe zuhant, ez irtóztató tüzes volt, több mint 300 lábnyi magasról, — fölöttünk a pokoli tölcser folytonos egyformaságban, miként egy gőzgép fokonyként ordított olly borzasztón, miként ha a föld gyomrában ágyuztak volna.

E képtől megválni valamennyien, majdnem reggelig nem tudtunk. Ma a dühögés hasonlóan tart, mi lesz még ebből?! sajnálom, hogy végét nem érhetem, de holnap Rómába indulok, Urnapját ott töltendő.

Gánóczy Flóris.

Alföldi korcsmai jelenet.

(A csapláros, Bogár János és Máté Pál gazdák. Bogár János egy zöld borítékú kis könyvecskét olvas, Máté épen belép.)

Csapláros. Jó estét, Pál gazda! hozta az Isten kelmedet, mivel szolgálhatok?

Máté. Mint mindég, egy itcze nyolcz karajczárossal.

Csapláros. Ezt már szeretem, látom, kelmedet még nem térítette el a régi jó szokástól az a zöld könyvecske, mellyet a tisztelendő ur sok példányban rendelt meg Pestről, s osztogat a gazdák közt. De igaz, kelmed oda volt nehány nap óta s így nem látta még; no ne féljen, majd kezébe jut kelmednek is; majd mit mondok a körmének, a ki írta.

Máté. Miféle könyvről beszél kelmed?

Csapláros. Hát arról, mellyet valami O — osz — a manó tudja, hogy hívják névü ember írt az Assuratióról, melly egészen elbolondítja a gazdákat.

Bogár. Vagy inkább eszükre téríti, csapláros uram! jöjön csak kelmed, Palkó, hogy mondjam el, miért haragszik a csapláros, — hát azért, hogy mióta átolvastuk ezt a kis könyvet, mellynek írója egy javunkat akaró becsületes magyar ember, többen elhatároztuk, hogy minden héten egy meszely borral kevesebbet iszunk, mint eddig.

Máté. S mi czélből?

Bogár. Hát lássa kelmed, csak azért, hogy ne kelljen félnünk a jégtől!

Máté. Hát azért, ha minden héten egy meszelylyel kevesebbet iszik mint eddig, nem kell majd félre a jégtől?

Bogár. Nem bizony, lássa kelmed, én 300 p. forint áru termést reményelek, s ebből a kis könyvecskéből meggyőződtem a felől, hogy ha azt akarom, hogy ha elveri is a jég a földemet, mégis megkapjam a termés árát, hetenkint csak egy meszely borral kell kevesebbet innom, mert lássa kelmed, termésem biztosítása csak 25 itcze bor árába kerül.

Máté. Mit mond kelmed?

Bogár. Ugy bizony, minden évben csak 25 itcze borral kell kevesebbet innom, s aztán nem kell félnem a jégtől. — Valóban igaza volt a tisztelendő urnak, midőn azt mondta, hogy nagy bünt követ el maga és házinépe ellen az, a ki le nem mond hetenkint egy meszely borról, hogy ez által megvásárolhassa a biztosságot, hogy ha elveri is földét a jég, más fizeti meg a kárát. Emlékezzék kend csak vissza, milly nyomoruságba jutottak tavál a szomszéd falubeliek az által, hogy mindenüket elverte a jég.

Máté. Már az igaz, — hej! mennyire félttem én tavál, minden hamuszínű felhőtől, s az idén, mint hallottam, már eddig is sok helyen volt jég, *) bizony szinte borsózdik a hátam, ha erre gondolok.

Bogár. S ezen félelemtől megszabadulhat kegyelmed, 25 itcze bor ára által.

Máté. Dejsz, ezért akár egy korty bort sem iszom!

Csapláros. Ehun la, ennek is elmegy az esze.

Bogár. Azért ihatik kelmed, mert mint mondtam már, csak 25 itczéről kell lemondania, hogy olyan papirozt vásárolhasson a magyar biztosító-társaság ügynökétől a városban, a minőt én vettem két forint, s néhány karajczárért. — De lássa kelmed ezenkívül van még egy másik papirosum is, mert a plébánus ur ezen áldott könyvecske után azt is megmagyarázta, hogy ha mindennap csak egy krajezárt teszék félre, az épen elég arra, hogy épületemnek eléghető részét 400 ftig biztosítván, ne kelljen a tüztől félnem. — Nos, mit mond kelmed ezen dologhoz? követi-e a példámat?

Máté. Magam s háznépem ellensége volnék, ha nem tenném! eszem adta kis zöld könyvecskéje, hát annyi okos tanács van benne! s kelmed csapláros mégis írója körmét szidta!

Bogár. Pedig megérdemlé, hogy megaranyozzák az ujjait.

Máté. Az Isten áldja meg mind azt, a ki írta, mind, a ki terjeszti. Tehát csapláros, ezentel én is csak egy meszely bort iszom, s mindennap félre teszek egy krajezárt, hogy se a jégtől, se a tüztől ne kelljen félnem!

Csapláros. De most csak nem huzza vissza a szavát?

Máté. Nem! most az egyszer még ide azzal az itczével, az egyik meszelyt a kis zöld könyvecske írója, a másikat a plébánus ur egészségére iszom meg, mert mind a kettő megérdemli, hogy egészségükért igyék a jóra való magyar ember. Így la! koccintsunk, János gazda! Az Ur Isten éltesse mind a kettőt. Holnap úgy is be kell mennem a városba; ugy-e ott lakik a magyar biztosító-társaság ügynöke? — Elmegyek hozzá! lelkem ugye! elmegyek holnap, s aztán jöjön a jég, meg a tűz, nem félek egyiktől sem!

(Koccintanak s isznak. A csapláros fejét vakarja, s magában szidja O — szky urat.)

R. —

*) Mint hitelesen tudjuk, eddig már Pesten, Baracson, Gyöngyösön, Egerben, Ujvidéken, Sz.-Lőrincz-Kátán (Kótszer), Gyomán, Iváncsán, Lugoson, Duna-Vecsén, N.-Kátán, Sz.-Márton-Kátán, Temesvárott volt jég. Szerk.

TÁRHÁZ.

Irodalom és művészet.

— (Heckenast Gusztáv kiadásában) mult héten következő művek jelentek meg:

„Jókai Mór munkái.“ Népszerű kiadás. X. kötet: A büntárs. Nepean sziget. Az átkozott ház. Házasságok desperatióból. XI. XII. kötet: A két-szarvu ember. Az egyiptusi rózsza. Eddig tehát 12 kötet van ez olcsó kiadásból a közönség kezei között. A kötetek a magyarkénti elbeszélések 20 pr.

„Tompá Mihály versei.“ IV. kötet: Népregék. V. kötet: Beszélyek. Balladák. E szerint kedvelt költőnk összes költeményei, a művek belbecséhez illő diszkidásban teljesen adatnak át a közönségnek, mely az elszórva megjelent egyes művek helyett rég ohajtá birni ez összkidást. Az első kötet a költő aczélmetszetű arczképével van díszítve. Az 5 kötet ára összesen 6 ft.

„A hat Uderszky leány.“ Regény 6 kötetben. Irta Eszter stb. szerzője. Az ünnepektől e legújabb műve a magyar történeti elbeszélések kedvelőinek, s mind azoknak, kik szerző eddigi számos műveinek birtokában vannak, kedves hozomány lesz. Ára a 6 kötetnek 6 pft.

„Magyar szavalmányok könyve“ jeles magyar költők után szerkeszté Tooth István. E mű, mint a czímlapon látható évszám (1848) mutatja, úgy látszik, már korábban készült; de újabban kiállítva, jól megválasztott tartalmánál fogva most is igen használható könyv lehet nyilvános és magán iskolákban, nevelőtizedetekben és családoknál. A szavalmányokhoz mellékelte „Költészettan“ s „Görög és római mythologia“ a fiatalság hasznos kézikönyvévé teszik e munkát. Ára kemény kötésben 48 pr. |

+ (A „Magyarhoni Természetbarát“) 2-ik év folyamának I. füzeté megjelent. Tartalmát a következő dolgozatok képezik: „A hév,“ Fuchs Albert tanártól, Utazási vázlatok Saharrából, ifju gr. Forgács Károlytól. „Pótlékadat a Branchipus ferox Edw. ismertetéséhez,“ Chyzér és Tóth Sándortól. „Egyveleg.“

+ (A Lissznyi által szerkesztett), s Heckenast G. által kiadandó, „Népdalok könyve“ mint halljuk, legközelebb sajtó alá kerül és sok csinnal lesz kiállítva. Két szép aczélmetszetű arczkép is fogja díszíteni, t. i. Petőfi és Füredié.

— Gyulai Károly és Nagy Miklós tájképeiből ismét három jelent meg, ugymint: Nagy-Szeben (Erdélyben), Futak és Új-Orsova. Mind három képnek mind rajzi, mind nyomási kivitele igen sikerült. Vállalkozók ezekkel már összesen hat képet bocsátottak közre, hátra van még tizenegy, melyek szintén gyorsan fogják követni egymást a megjelenésben. Előfizetési ár előlegesen 10 pft., mely Pestre Ráth Mór könyvkereskedésébe küldendő.

+ (Paur János) derék régiségbuvárunk, a magyar akademia érem- és oklevéltára őriévé neveztetett ki.

— („Fóti emlék.“) Szép tehetségű, szorgalmas fiatal rajzművésztől, Zombory Gusztávól, e napokban egy becses mű jelent meg, mely a tájképekben gyönyörködők szobafalait igen szépen díszítheti. A kép „Fóti emlék“ czímet visel s egy nagy lapon Fóti helység s az ottani nevezetes templom, grófi kastély és kert több regényes részletét mutatja. A háromszinüleg készült könyvomat Reiffenstein bécsi műintézetének becsületére válik. Kapható a kép Lauffer és Stolp könyvkereskedésében 2 pfton.

+ A Kalász eddigi szerkesztője t. Boross Mihály önként visszalépven, helyét Kubinyi Lajos foglalta el.

+ (Gyulán) közelebb egy igen érdekes mű került ki sajtó alól, melynek czime: „Gyula hajdan és most“ Magyaróssy Jánostól. E munka, mint szerző előbeszédében írja, 30 évi lankadatlan szorgalmának gyümölcse, s tekintve különösen a benne fölhozott okiratokat és történeti adatokat, igen érdekes olvasmányt nyújt. Megszerezhető magyar nyelven 3 ft. 30 kr., németül pedig 1 ft. 20 krajczáért. Nem tudjuk, minek tulajdonítsuk a föltűnő különbséget e két ár között.

+ (Feleki Miklós) színházunk egyik jelesebb tagja, „Angyal Bandi“ czim alatt egy népszinművet nyújtott be közelebb a bíráló választmányhoz. Rövid idő alatt több új darab lett benyújtva és elfogadva a választmány által; hanem azért mégis hosszabb ideig kell várakoznunk, míg ezek színpadra kerülnek.

+ (A sz.-annai és böszörményi tuskárvallottak javára) több lelkes fővárosi hölgy által rendezett hangverseny f. hó 6-án délben a Lloyd-teremben igen szépszámu s díszes közönség előtt ment végbe. A műsorozat következő volt: 1. Dalok Mendelssohntól, németül éneklé Jekelfalussai. 2. Ábránd Thalbergtól, zongorán előadta Schönfeld. 3. Ellingerné egy szép dalt énekelte németül. 4. Huber Károly gordonkán, s Huber József hegedűn versenyzett. 5. Hollósy L.-né három népdalt Füreditől, igen szépen énekelte, melyek közül egyet a közönség zajos tapsaira ismételni sziveskedett. 6. Dalok Rubinsteinől, németül éneklé Jekelfalussai. 7. Bulyovszkyné Garay János, Salamon itéletét“ szavalá. 8. Füredi néhány népdalt nagy hatással énekelte el.

+ (Fót. Daniélik János ur) egri kanonok prépost s a Sz.-Istvántársulat alelnöke, Hunyady Jánosról egy történeti művet akarván írni, hogy saját tapasztalása után pontos helyismereti adatokat is szerezzen, közelebb be fogja utazni azon helyeket, hol a dicső hős nagyszerű csatáit vitte az ozmán ellen.

+ (Suck Rósa) jelenleg Bukarestben ragadja tapsra és lelkesedésre a közönséget. Jeles fiatal művésznőnk hír szerint Konstantinápolyt is szándékozik meglátogatni:

+ (Doppler Ferencs), színházunk egykori tagját, s jeles zeneszerzőnket azon szép kitüntetés érte, hogy a nemzeti színház igazgatósága kinevezte őt a színház tiszteletbeli tagjává s az oklevelet számára már el is küldé.

Egyházi és iskolai hírek.

— (Középkori gyöngédtelenség napjainkban.) Egy határszéli megyéből, melyet megnevezni nem akarunk, a következő sorokat veszük: Kedves honunk mózesi vallásu népe is kezd megérteni a kor intő szózatát, s gyermekei mivélésére örömmel ragad meg minden alkalmat, nem kimél semmi áldozatot. X. megyének X. helységében, második évében van, egy ügyes tanító vezérlete alatt egy 4 osztályu elemi iskola 60 növendékkel, kiknek felénél több vidéki s közöttök 2 r. kath., 2 ref. keresztyén gyermek. Magyar, német, zsidónyelv, Magyarhon története, földrajz, szépirás és számtan, szép eredménynyel tanítatik benne, magyar és német nyelven. Majus havában Y. . . mezővároskában, a rabbi lakhelyén s jelenlétében, hatósági engedéllyel s cs. k. biztos jelenlétében pár órai értekezletet tartottak Izrael fiai iskolájuk ügyében. Volt jelen egy pár keresztyén is az ugynevezett mivelt, uri osztályból. A gyűlés tagjain némí félnékség szinét lehetett látni; de a vizsga szem láthatta egyszer-mind a gazdag szellemi erőt, az akarat erejét, mely a műveltség, e szellemi drága kincs után vágyódik s áldozattal is sajátjává tenni törekedik azt. A legszebb eredménye lett ezen iskolaügybeni értekezletnek, s minden jelenvolt Ábrahám fiainak arczán édes örömet láttunk; de a mely egy furcsa jelenetre nagyon is elkomorult. Midőn gyűlés végével egy magát hatalmasnak képzelő uri egyén, nem valami gyengéd hangon elkiáltja magát: „Rabbi! jöjjön ide“ — mire a valóban tiszteletre méltó rabbi alázatosan meghajtvá magát, közeledett a Toledó Ferdinand Alvarez de Alba kinézésű tekintetes urhoz. Lőnek pedig a vallatás czikkei ezen szavakkal: „Evelt-e már disznóhust?“ És feleletet a a szegény rabbi nem adott, s a helyett minden jelenvolt Ábrahám fiai, földre nézve mélyen haligatának, mellynek kebelébe tér elvégre a kevély is, úgy mint az alázatos. — Második czikk: „En nem hiszem, hogy már disznóhust nem evett volna.“ Ismét mély hallgatás, s minden arcz, szem, földre szegezve. Harmadik czikk: „Ha hozzám jó, rabbi: Isten ugy s jól tartom sunkával, muszáj lesz megenni.“ Ismét mély hallgatás. Aesop meséje jut eszembe: a fegyveresek vagy hatalmasok harcza a gyengék, a fegyvertelenek ellen. Ugy hisszük, hogy kit a gondviselés földi birtok, rang vagy hivatal által ember-társai fölé emelt: emberi szent kötelessége magasabb állásából, a humanismus, szelidség, türelem boldogító tanát, szóval, tettel terjeszteni. — Ugy de X. megye e vidékére mikor jó el ennek országa? Isten tudja; de Isten hozza meg ránk ez ohajtvá várt időt! Ámen.

+ (Székesfehérvárott) a reáliskolai tanácstestület elhatározta, hogy a keresk. vasárnapi iskolában díj nélkül taníttat, ha azon összeget, mellyet a keresk. testület eddig saját iskoláira szokott fordítani, ezentul egy reáliskolai új tanár díjazására adja. Az ajánlat elfogadtatott, s így a jövő évre az ottani reáliskola 3 osztályból fog állani.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

© (Gazirtás.) Letenyei Lajos a Falusi Gazdában gazirtó kísérleteit közli, mellyeket itt mi is fölemlítünk és ajánlunk a gazdak figyelmébe: a) Ritka rostán jól megtisztítani a vetőmagot; b) minden 3-ik évben új vetőmagot szerezni; c) olldóidomu vasvégű pálczával a szokásos konkolyirtással minden gazfélélt ki kell böködni, mit Vértesalján april hóban az aratók vagy gyerkőczeit szerződésileg szoktak kiirtani; d) szabálykép állapíttassék meg, gazos földben egymásután szalmás növényt nem vetni; tehát gazos földben leginkább kapás növényt, hol diszlik, repczét, még jobb kasza alá kerülő takarmányfélélt vetni; e) ugarföldön gazneműt soha éres vagy inkább magzásba jönni hagyni nem kell, minek gátlásául szolgál a legeltetés fogasolás, meg a háromszori aránylagos és kellő mély szántás.

© (A gazdasági kiállítás) ez idén csak juhokra és sertésekre volt kiterjedhető; de nagymennyiségű gép is volt kiállítva, sőt a somogyi parasztok vagy 12 lovat is hoztak fel. — Juh vo't 25 kiállítótól 200 darab, köztük egy kiállító Alsó-Ausztriából, 2 porosz Szileziából való. A jutalom csak dicséző oklevélből állt. A kosok közt az első kitüntetést gr. Károlyi Lajos, másodikat szintén gr. Károlyi Lajos, 3-dikat gr. Zichy Bódog, 4-eket ugyanannak, 5-et gr. Károlyi István, 6-kat Czilchert Róbert, 7-et gr. Zichy Bódog, 8-at gr. Károlyi István, 9-et Hunyady József kosa nyerte. — Nöstények közt az első kitüntetést gr. Hunyady József, 2-at gr. Zichy Bódog, 3-at gr. Károlyi Lajos, 4-et gr. Zichy Bódog, 5-et gr. Károlyi Lajos, 6-at gr. Hunyady József, 7-et gr. Károlyi György juha nyerte. — Sertés volt 10 kiállítótól 40 darab öreg és 11 malacz; a kiállítók mind magyarországiak. Első dicséző oklevelet nyert Tóth Sándor, nagykörsői lakos feketetarka emséje; szintén dicséző oklevelet nyertek: gr. Károlyi Lajos kis-mangaliczái, Siebenfreund János essex-yorkshirei emséje, Hidegkuthy Antal suffolki emséje, Kenyeres János fekete feckehasu nagy mangaliczái, Bogdanovich Vilibald mangaliczái. A géposztály a helybeli gépészek, valamint a Hornsby-féle angol géplázottmány által jelentékenyen volt képviselve. Valami újdonság ugyan nem tűnt fel, de látszott, hogy gépészeink a mult kiállítás óta szép haladást tettek.

+ (A június 4-én a palotai gyepen tartott ekeversenyen) a bíráló választmány elnöke volt B. Balassa Antal; tagok: Farkas Imre, Jurenák Pál, Kenessey Kálmán, Kovács László, Majláth György, Marsovszky Ádám, Perlaki János, Rittig István, Szendrey Ignác, Vörös Ignác. Versenyző volt 9 kiállító, 18 ekével. Versenyzők voltak a Howard-féle ekék közül a P. P. jegyű-eké a Clayton-Shuttleworth és társa pesti raktárából kiállítva, ez volt legmélyebb és legszelebbe vehető, jól is fordított; D. D. jegyű Howard-eké

ugyanazon kiállítótól; Hornsby kétszer patentihozott ekéje, legkönnyebbnek mutatkozott mindenk között; Farkas István által utánzott P. P. Howard-éke; Gubicz P. P. Howard ekéje eltörvén, nem versenyezhetett; ugyanattól a P. jegyű-éke; Weisz és Ungar szintén utánzott Howard ekéje; Schwerz-Vidacs-ekék közül Vidacs negyedrendű ekéje és másodrendű ekéje; továbbá harmad- és elsőrendű ekéje; Röck István másod- és harmadrendű ekéje; Gubicz-Horhi javított ekéje; Farkas István Benkő-féle másodrendű s elsőrendű ekéje; Pichler két vassal járó ekéjét visszavette; Végre Juhász Pál rákospalotai parasztagda ekéje.

z (Vásárrendezés.) Bay Bertalan a „V. V.“ lapok 12-ik számában azon bajok kikerülése szempontjából, melyeknek lóvásárokon a nagy zürzavarban és rendtelenségben a lovak rugása s eltaposása miatt a járókelő kitéve van, indítványozza, miszerint a lóvásárok akként rendeztesse, hogy legalább néhány leásott oszlop jelölje a helyet, hol a háttas lovak és ismét más oszlop azt, hol a vezeték-lovak, továbbá a mének, azután pedig külön a fogatok, szekerek álljanak.

— (Gőzmozdony Mező-Berényen.) Innen írják maj. 30-ról: A mai vasárnap, a mező-berényi lakosokra nézve kettősünnep volt. — Egyik, az Isten parancsolatja szerint, a hetedik napnak megülvése, másik az ipar és ész diadalának, ezen vidékre, s közvetlen e községre is, tetteles jótékony kiadásának örömnep. — Ma délután 5 órakor, érkezett meg ugyanis legelőször, a szolnok-aradi, építés alatt álló vaspályának, e központi helyén, a helység alatti egyik legszebb téren, épülő felben levő indóház megállapodási udvarára a „Békés“ gőzmozdony, jó kedvében, bokros füst gomolyokat bocsájtva magas kéményéből, zászlókkal felbokrétázva, mint egy várva várt vőlegény, hogy eljegyezze magának, egykori felölélésül, e rónaság zöldellő termékeit, melyek szerényen kacsingattak feléje kelyheikből. — Az indóház környéke, épületei, szinte virágfűzérés lobogókkal valának feldiszitve, a helyből és vidékből összesereglett minden osztályú nép ezerei, ünnepélyes öltözetben özőnlék el, hosszú sorral, a vaspályá és indóház terét, várandók, az itt még soha nem látott vendéget, kik között, a járási cs. kir. szolgabírói hivatal, a kerületbeli árva-bizottmányok, a szomszéd Békésváros és Köröstarcsa községe előjárósága is képviselve voltak; a helybeli három egyház lelkészei, az iskolai tanítók, a lobogókkal felállított, iskolába járó, számos növendékek élén, szintén részt vettek, ez örömnep emlékeztetéssel tételében.

— Valóban nem mindennapi érzést keltett fel a jelenlévők kebleiben, azon látvány, midőn a „Békés“ gőzmozdony a szállóskert kanyarulatát elhagyva, a még ki nem kavicsolt, s egészben meg nem ülepedett uton, a helység közelében, csak tegnap lerakott síneken, a gépész által mintegy féken tartva, komoly méltósággal, lasudan közeledett az indóház felé, az utána ragasztott, tizenhét teherhordó kocsiival, melyek tömegtelen gerendákkal, sinszorító vasékkal, szegekkel, csavarokkal voltak terhelve. — Örömkilátások, tarackdurrogások, és a helybeli egyenruhás zenekar által játszott gyönyörű induló hangosága fogadta a megérkező, a még ilyet soha nem látott nagy tömeg bámulásának, csudálkozásának tárgyául szolgáló, s egy zöld lombokból, majusi virág-bokrétákkal díszített ívezet alatt megálló „Békés“ gőzmozdonyt, mely első megjelenésekor is már, képzeletben, szinte otthonosnak érezhető magát azon helyen, mellyen nekik annyiszor meg kellett állapodnia. — Az örömnep kiegészítése végett, a jelenlévők nagy számmal, egy az indóház közelébe eső csinos szép kertbe mentek, hol a helybeli előjárók és jegyző által, részint önmagok készséges ajánlataik, részint az ünnepet megelőzőleg körüljárattott aláírások utján rendezett magyaros vacsora és tánczvizigalom fogadta, a nagyszámú vendégkoszorút, a hol, a vaspályához tartozó jelen volt egyének is megvendégeltettek, s mellyet Ő cs. kir. Apostoli Felségeért, a Felséges cs. kir. uralkodó házáért, a néphymnus ismételt zengtetése mellett, a cs. kir. megyei hivatalnok urakért, a vasúti társaság elnöke, gróf Andrássy György ó nagyméltóságaért, és mind azokért, kik e hasznos hazai vállalat létrehozásában tényezőek voltak, szívből fakadt áldomások, és ezt kisért öröm-éljenzések fűszereztek, mit aztán a népkertben levő nyári mulatóteremben vig dárídó követett. — A leányt felserdült korában szokták bemutatni, a mennyiben Mező-Berény községének is — mint a melly értesülésem szerint — központja lesz a szolnok-aradi vaspályának, jövőjebeli felserdülését, tulajdonképen szintén ez időtől kezdve lehet számítani, illő s talán maga helyén lenne egy uttal bemutatásul, ezen községről egy-két vonást adni, azonban ezt máskorra tartom fel. — *Bonyhai Benjámint.*

* (Balaton lecsapolás.) A Balaton víztükrének négy lábnyi alászállítását kérelmezők kedvező választ nyertek s a négy lábnyi lecsapolás részükre megengedtetett. A zalaparti nádbirtokosok folyamodni akarnak, hogy a lecsapolás nyolcz lábnyira engedtesse meg, hogy így mit nádasban elvesztesse a lecsapolás által fölzsabaduló földben nyerjék meg; de eziránt meg a somogypartiak azon ellenvetést teszik, hogy így a fölzsabaduló nagyobb földtér fölött sok futóhomokot fogna a szélvész által a vidékre árasztani.

Találmányok.

+ (Égés elleni találmány.) Thouret ur és társa Berlinben olly folyadékot talált föl, mellyel ha a szőtt kelmék s a fák vagy egyéb éghető anyagok bevonatnak, a beljök kapott láng tovább terjesztésére teljesen képtelenné válnak. Posztó, papír, gyolcs s más hasonló anyagok elszenesednek ugyan, de csupán csak azon helyen, hol a láng érintette. Kik e találmány czélszerűségéről saját szemük után ohajtanak meggyőződést szerezni, Szekrényessy József urnál bármikor tehetnek kísérletet. Ezen folyadék a beléaztatott kelméknek sem szövetét, sem színét meg nem rongálja, sőt a fanemüeket, p. butorokat megóvja a szu és férgék pusztítása ellen. E találmány már is Angol- és Franciaországban, Ausztriában, Szászországban Baden nagy-

hercegségben, Hollandia és Belgiumban szabadalmat nyert. A találmány tulajdonjogát felében Madarász Vilmos hazánkfia vette meg, ki e napokban fővárosunkban tartózkodván a „Pesti Napló“ szerint azon hazafiui ajánlatot tevő, hogy a nemzeti színháznak minden éghető részét, minden készletet, ruhatárt, függönyöket, díszitményeket stb. ez anyaggal fogja a gyuladás ellen biztosítani. Thouret ur és társa minden megbízást Szekrényessy J. ur utján fogad el, ki ez üzletnek Pesten központi ügynökséget fog föllállítani!

Közhasznu tanácsok.

(Sertés-dög elleni óvósz.) Nem szándékom leírni mi hasznos állat a sertés, hanem miután a mult évi nagy szárazság miatt, Torna szük vidékén fölmerült nagy sertésvész nem szűnt meg azon évvel, ezt Abauj- és Szabolcs-megyékben nagy pusztítást teszen, óvószertül ezt írom:

„Mint hogy a sertés szokása, szaladva haza menni, óvakodjék mindenki ettől: ne legyen a valuban kiöntve, az azokkal megítatandó ivós viz haza mentők előtt, mert, azon hazafutásban némileg a tüdője kitágulván, a hirtelen beszívott hideg ivós a tüdőt rohanva meg, ha épen akkor nem is, de később veszeltyt okoz, hanem vagy be kell őket zárni, vagy a ház körül engedni járni, s miután kifutják magukat, megítatni. — Azon okoskodás nem bir e tekintetben győző erővel, hogy hozzá szokik. Ez még mind nem elég, hanem felteszem, van valakinél 6 sertés (nagy darab), készítsen ivóst eképen: egy hordó vízbe tegyen 1/4 veka korpát, 1/2 font sót, egy itcze tiszta fahamut és egy darab rozadás vasat. Ezen ivóst, két nap, érintetlenül kell hagyni, harmadik nap használni. Az így elkészült ivóst felzavarni, s ha tetszik, a kimerített részbe korpát vagy bármi enivalót tehetni, de a mint fentebb is íram, egyedül haza jövetelök után kell velök megítatni. A kiknél, a fent kiirt számon felül vannak sertések, azok vagy nagy, vagy több edénybe készítsenek ivóst. Gönczi hordót értettem. Fő az eljárásban az, hogy az így elkészített ivós, tovább három napnál ne tartson, mivel tulsavanyodván nem iszsa meg a sertés. Hagyni kell hát savanyodni — mint hogy hideg vízből készül — két, használatra pedig három nap. Ha elfogy egy adag, ismét mást kell készíteni, s a ki így és ezzel tartja sertését, a dög, — bizonyos, — hogy nem fog bennök kárt tenni. Több korpát, a fent kiirtnál, egy hordóba nem kell tenni, mert az eljárás czéltalan lesz. — Tapasztalás után közli Zsarnón, majus 31. 1858. — Mikolaj János, lelkész.“

Közintézetek, egyletek.

△ (A magyar tudós-társaság) e hó 7-ki gyülésében, hallomás szerint, a felsőbb helyről leérkezett alapszabályok s az igazgató tanácsnak ezekre vonatkozó legalázatosabb fölterjesztése olvastattak fel.

△ (A Sz. István társulat) igazgatósága jelenti, hogy e hó 11-től kezdve társulati könyvek vagy képek 25 szántólira egyenesen az ügynökségnél is (Lipót-utca 8. sz.) megrendelhetők, ide nem értve a más kiadóktól bizonyosba átvett könyveket, mellyektől a készpénzen vásárlóknak az ügynökség 20 szántóli járulékot ad.

○ (A bold. sz. Mária szeplőtlen szivéről nevezett társulat,) mellyet bibornok herceg primás ó eminentiája ezeltől egy évvel alapított, s melynek feladata, a bűnösök megtéréseért az Istenanyához könyörögni, jelenleg már 4000 tagot számlál.

○ (A pesti első bölcsőde) maj. 21-én tartá fönnállása óta harmadik közgyűlését nm. Furray-Brunszwik Julia grófnő elnökle alatt. — Az intézet igazgató testülete az alapszabályok értelmében leköszönt, de fölkeretvén, működését az intézet javára ismét fölajánlá.

z (Az első magyar általános biztositó-társaságnál) a lefolyt majus hó folytán 21 községből jelentetett be tüzeset. Az igazgatóság rögtön intézkedett, hogy azon károsultak, kiknek épületei a társaságnál biztositvák, haladéktalanul teljes kárpótlást nyerjenek.

— (A mesei gazdák felnek), hogy ezen nyáron sok kárt fog tenni a jég, eddig legalább már sok helyen s tetemes mennyiségben hullott jégeső; nevezetesen: Bodajkon (Tolna), Iváncsán (Fehér), N.-Kátán, Sz.-Márton-Kátán, Lőrincz-Kátán (Pest), Baracson, Duna-Vecsén, Lugoson, Temesvárt, Egerben, Ujvidéken, ismét Lőrincz-Kátán, Gyöngyösön, Bölcskén. (Tolna), Pesten és Budán, Méra-pusztá (Kolozsmegye), P. Gacsán, P. sz. Gyöngyön (Madaras mellett), Nagy-Lakon, Léván, Kötsén, Tamáson, Mohácsón. — Minélfogva igen jól cselekszenek a gazdák, ha jó eleve biztositják termékeiket minden lehető veszedelem ellen, mit seholsem tehetnek jutányosabban, mint a magyar biztositó-társaságnál, melly e tekintetben olly kedvezményeket nyújt, minőket eddig egy társaság sem nyújtott. R—y.

△ (Az országos magyar kertészei társulatnak) e hó 5-én bejelentet 511 társulati tag által volt alapítványban 1620 ft. és évenként 1452 ft. jövedelem biztositva.

— (A hevesmegyei gazdasági egyesület), mint már irtuk, majus 24-én tartá alakító közgyűlését, s a társaság, ámbár a szétküldött aláírási iverkek csak egy ötöde került még vissza, mégis mintegy 200 tag részvételével alakultnak nyilvánítá magát. A külön bizottság által előre kidolgozott alapszabályok némi szerkezeti módosításokkal elfogadtattak és ezeknek megerősítés végett legmagasabb helyre leendő felterjesztése elrendeltetett. — Győzött tehát a jónak szelleme, a rossz akarat felett! Mert tudósítónk említi: hogy a sértett hiuság itt is felütötte fejét, itt is, mint mindenütt, akadt egy kis töredék, noha nagyon jelentéktelen kicsiségben, melly nem elvből ugyan, hanem más személyes és mellékes tekintetből minden áron igyekezett az ügyet népszerűtlenné tenni. . . Reméljük, eddig e kisebbség is jó utra tért!

Balesetek, elemi csapások.

— (Tűsvész Tejfalu.) Csallókös, majus 31-én. Gyászos eseménynek vagyok hírnöke: folyó hó 27-én esti nyolcz óra tájban Somorja mezővárostól alig egy ugrásnyira fekvő Tejfalu nevű, s az ebben több mint felez számmal lakó tömördek izraelita miatt könnyen Betlehemnek is nevezhető, közel ezer lakost számláló községben a legdühöngőbb orkán közepett egy izraelita-orvos lakából tűz ütven ki, pár óra lefolytával 27 udvar s ezekben mintegy 36 lak lett a lidérczint ide-oda röpkedő iszonyu lángoknak áldozata. A falu egyszerre három helyen égett, minden ovatosság, örökös és oltás hiában volt olly házakra nézve, mellyek legkivált náddal fedve a dühöngő szél utjába estek, miért is az árktint toluó lángok elől elég volt, ha ki személyét és családjának tagjait menthette, vagyon-megmentésről szó se lehetett, mi csakugyan, miután az illető házakban még a lakosok is legnagyobb részt beégtek, a szó legszigorubb értelmében az utolsó párna-pehelyig hamuvá lett. S fájdalom! a bős elem emberáldozatot is kívánt; az említett orvos és neje távollétében borítván el lakházuknak tetejét a sebesen futó lángoknak özöne, a honn volt egyetlen szolgáló csaléd észrevéve a feje fölött tornyosult vész, csakhamar a gyermekek megmentéséről gondoskodott, azonban, midőn háromnak szerencsés megmentése után a még bennmaradt negyedik 3 éves leánykának kiragadása végett visszatért, már késő volt; a szerhárol lecsapódó lángok közt behatni nem lehetett, s a szobák az illető épületnek szilárdsága és nem rég költségesen készített jó padlása dacára is beégvén, a benn volt butorokkal, ruhákkal, ékázerekkel s készpénzzel egyetemben a szegény gyermek is elhamvad! — Képzhetni a hazatért szülőknek iszonyu fájdalmát, midőn egész éltök fáradsalmi gyümölcsét hitvány hamuvá enyészve, s kedves magzatjokat fekete üszökké égve szemlélték! De részvétet és emberbaráti könyörületet igénylő itt sok másoknak is szerencsétlen és siralmas sorsa, kiknek a vész kitörésekor rajtuk volt ruhadarabokon kívül meztelenségük fedezésére egyéb nem, táplálásukra pedig semmi sem maradt. Biztosítva, mennyire értesülve vagyok, az elégett lakok közül csak három volt. Oh mikor fogjuk már egyszer a biztosítás jótékony célját fölismerni s fölismervén hasznunkra fordítani?! — Honnét eredt ime tűz? bizonyosan nem tudni. — Időjárásunk kellemetlen, eső ugyan van majd hetenkint, de mi haszna, ha fagyasztó hideggel egyetemben durva szél áll be azonnal utána, miért is a tenyésznet nehezen halad előre, sőt több helyt azon panaszt lehet hallani, miszerint a kikelt babféle vetemények, ugorkák és zabok elfagytak, a gyümölcsnek is néhol megártott eme duzmadt időjárás, minek következtében annak alig leend fele annyi termése, mint a hogy eleve mutatkozott; a kukoriczák sárgák, a hideget sinlik, szénatermés ugyan e miatt még a laposabb réteken is gyéren mutatkozik; buzáink ellenben és árpáink minden kedvezőtlen időjárás dacára is, hála Istennek! elég szép reménnyel kecsegtetik a csallóközi gazdát. — A szép szigetünkre becsapott vöröshimlő, másképp kanyaró, még most is dúl és zsarnokoskodik egyes községek számos ártatlannain, van hely, hol az iskolás gyermekek nagy részt beleesvén eme nyavalyába, miatta az iskolába járást egy időre meg kelle szüntetni, a halálozás néhol annak következtében sűrű, itt-ott kilábolják gyermekeink. — Csallókösi.

— (Mennykötés Remetemeszén és Sz.-Váralján.) Nagy-Bánya (Szatmár), majus 31. Nagy-Bánya vidéke régóta nem szerencsétlenné egy áldásdus esővel, papok és világiak sovárogtak utána, a jó Isten meghallgatá a közkönyörgéseket és bocsátott vidékünkre egy jó szopora esőt majus 26-án, de olly nagy robajjal, tűzijátékkal és salvéval, mintha az ég azt akarta volna mondani: „imé teljesitem kérésötök, de okuljatok, javuljatok és felhagyván a világi felesleges hiúságokkal, a lélekről inkább gondolkozzatok“ Remetemeszén olly hirtelen leüött a mennykő egy házba, hogy ez egyszerre lángra kapott és leégett. Sz.-Váralján a piacon egy asszonyt sújtott agyon, ki szörnyet halt, égvén rajta a ruházatja; a szomszéd házakbani krinolinoknak volt haddelhadd, mert nem férték hamarjában ki az ajtón a nagy robajra. Egy kevés jeget is szórt a fergeg, de nem sokat ártott, hanem a vele társas szélvész több kárt okozott, mert a nádas-és szalmás-házakat ugyancsak megpróbálta, gyümölcs- és erdei fákat kitört; felforgatott. Azóta többször is meglátogatott bennünket a kedves várt vendég, hanem nem olly mérgesen, mindazáltal buzáink és réteink kivált szomszéd Kővár vidékén, nagyon elkéstek. A marhák, sertések és bárányok ára szörnyen lement, lesz megint szénadrágasság. — „István bécsi naptára“ szerkesztőjét a közjóért kéri számtalan előfizetői, hogy az új pénz számlálási tábláskát abból ki ne felejtse. — Falusi.

Mi újság?

+ (Kalona József szobra), melly Tomory Anasztáz ur megrendelése folytán Züllich műhelyéből került ki, fofyó hó 8-án a nemzeti szin ház előtti kis kertben fölállítatott.

+ (Berssenyi hamvai fölött), mint tudjuk, nagy nevéhez méltó emléksobrot fognak fölállítani tisztelői. E célra már 2000 p. forint gyűlt be, s remélhető, hogy az összeg még szaporodni fog. Ugy halljuk, hogy még e nyár folytán Kisfaludy Károlynak is fognak emléksobrot fölállítani a muzeumi kertben. A „B. P. H.“ többeknek azon ohajtását fejezi ki, vajha a jeles költő nagy emléke a muzeum udvarában lenne fölállítva, mellyet ugyis nem sokára Kisfaludy emléke is diszesítend, Niklán pedig egy kisebb 1000 pftos emlékkő is elég lenne. Mi részünkről azt ohajtanók, hogy a költő érdemes tisztelői folytassák a gyűjtést, hogy aztán mind Niklán, mind Pesten egy, a költőhez méltó derék emlék állíttathassék.

+ (A láncshíd) faburkolatát ki fogják javítani, a lánczokat s egyéb részeket pedig mázzal ujra bevonni. Mindezek költségeinek fedezésére 25,000 pftot számít előlegesen a társulat.

+ (A nemzeti színház igazgatósága) értesíti a közönséget, hogy Bagdanoff Nadejda a szentpétervári csári színház első magántáncosnője, és testvére Bagdanoff Miklós ugyanazon színház első magántáncososa folyó hó 16-án lépnek föl először „Gizellában.“ Vendégazereplésök összesen hat előadásra terjed. A helyek ára föl lesz emelve.

+ (Udvarhelyi Miklós) ötven éves szini emlékünnepe az „Arany lakodalom“, holnapra az az f. hó 14-re van kitűzve.

△ (A beszéd- és hallszervek) gyógyításával 30 év óta foglalkozó dr. Schmalts orvosi tanácsos ur, ki gyógyüzletét Európa számos országában gyakorolja s több ízben nálunk is meg szokott fordulni, ez idén is fővárosunkba érkezett, tudományát a szenvedők javára fordítandó.

△ (A komáromi kerti terménykiállítás) melly tavaly meghiusult, az idén már, mint halljuk, csakugyan meg fog tartatni, miután erre vonatkozólag a megyei főnök ur pártolását, Szarka János ur pedig e célra kertje helyiségét ajánlá fel.

+ (A helybeli dalárda) a mult évek példájára, folyó hó 20-án kirándulást tesz Visegrád mellé a Migazzi-várba. Az indulás reggeli 6 órakor történik, s mindenesetre kellemes utazás lesz a Dunán, ha az idő kedvezni fog.

+ (A pesti polgári lövedéktársulat) a Karolina-alapítványból évenként két szegény, dolgos és jóerkölcsű polgárleány kihazasítását 60 pforinttal gyámolítandja. Az e jótéteményre igényt tartók a közelebbi föltételekről Kirner József fölvétségmesternél értesülhetnek a Szervitátéren.

+ (Füredy a balassa-gyarmati hangversenyben) gyönyörű énekével annyira elragadta a nagyszámú hallgatóságot, hogy néhány földmivelő, kik szintén jelen voltak a jótékony célú előadáson, azon kérelemmel lepték meg plébánosukat, hogy fogadják meg Füredit a helység-kántorának. Mint halljuk, Füredy nehezen fogja elvállalni ez ajánlott hivatal, de azért méltán diadalnak tekintheti e nyilatkozatot.

◎ (Ajánlandó eljárás a tolvajások megszüntetésére.) A „P. N.“-nak írják Biharmegyéből Érmellékéről: Ottomány helységben a bíró, — egyike a közbirtokos uraknak — maga elé hivatá a faluból a gyanus egyéneket, mintegy 800 lélekből 10 — 12 embert, s ilyformán szólott hozzájuk: Tudotokon kívül semmi lopás sem eshetik a faluban; idegen ember sem lothat helybeli összeköttetés nélkül. Válasszatok tehát: vagy minden este megjelentek a helységházánál, s az éjet itt fogjátok zár alatt tölteni, vagy pedig aláírjátok ezen iratot, miszerint minden lopásért magatokra vállaljátok a felelősséget, s a kárt megtérítitek. A válasz lön, hogy a minden éji bezáratás helyett inkább aláírják a jelenlevők az érintett iratot. — De jól megfontoljátok, így szólott ekkor a bíró, ezentul éji örököt sem fogok czirkáltatni. — Jól van uram, lön a felelet, majd vigyázzunk mi mindenre. S az aláírás megtörténvén, azóta már két éve semmi lopás nem történt a faluban. Nagyon szép és derék volna, ha az igen érdemes bíró ur, az annyira ocsmány káromkodás megszüntetésére is valami illy egyszerű s gyakorlati módot tudna feltalálni.

+ (Jászberény csinosítására) sok gondot kezdenek egy idő óta fordítani. Így többek közt a nádorkert egyik oldalát párkányos járdává alakították, a sétányt kicsinosították, a város téresebb utcáit fasorokkal ültették be, jelenleg pedig a kaszinó udvarára kertet terveznek. Mi az utcáknak fasorokkal beültetését illeti, e tekintetben Pest téresebb utcáit szintén dicsérettel említhetjük meg a méltányosság kedvéért. Így a váczi és kerepesi utat már pár évvel ezelőtt gyönyörű fasorokkal ültették be — az újdonságok.

+ (Meszöberényben) közelebb szép részvétnek örvendő olvasókör nyitottatott meg. Békésnek is lesz nem sokára kaszinója. Vajha, hazánk minden valamirevaló városa igyekeznék mielőbb hasonló nemes célú intézetet létrehozni.

+ (Nyiregyhásán olvasókör) van alakulóban, melly már 105 tagot számlál. E nagyszámú társulat, minthogy abba az egész értelmiség belépni készül; „Szabolcsmegyei olvasókör“ nevet nyert.

+ (A bécsi örültek házában) pár hét előtt hangversenyt rendeztek, mellyben csupán az intézet javulófélben levő betegei működtek közre, valamint a hallgatóság is kizárólag az intézetbeliekből állott. E különös hangverseny, a bécsi lapok tudósítása szerint, igen jól sikerült, az előadott darabok meglepő szabatosággal adattak elő. Egy induló, mellyet egy elmebeteg szerzett, különösen megragadta a figyelmet. Egy nő magyar dalokat is énekelt szépen, sok érzelem s bensőséggel. E kedélyes szelid mulatság, melly két óra hosszat tartott, igen jó hatással volt a szegény betegekre.

△ (Erdőpusztítás.) A „K. K.“-nak maj. 16-ról írják Tasnádról, hogy az ottani erdők legnagyobb része magánosok vagy birtokosok tulajdona lévén, a fáizás s legeltetés könnyebb eszközlése végett, a felszabadult jobbágy-ság azt a praktikát vette elő, hogy meggyújtja az erdőt s hagyja égni minden megakadályozás nélkül. Ez súlyos vád, melly ha igaz, igen szomorú szinben állítja elénk az ottani nép erkölcsi állapotát, melly hírből sem tudja talán a csak nem rég kibocsátott erdőtörvény létezését.

+ (Vasuti utazás kényelmei.) A „Szépirodalmi Közlönyben“ Szegedről következő sorokat olvashassuk: Miután már eleget utaztam vaspályán, még pedig rosszul, megkísértém az utazást gőzhajón is; s mondhatom van egy kis különbség. A vaspályán felül ugyan az ember a kocsi; de a jelen adminisztráció mellett, mióta nem a kormány kezeli, el lehet mondani, hogy felültek az embert. — A gőzhajón kényelmesen s minden baj nélkül biztonságosan utazhatni, mert rend van, míg amott rendtelenség, önkény és tudatlanság uralkodik. Bizonyítja ezt azon bizonyos „semmi se nem vétele“ az utazók kényelmének és sorsának, mit leginkább azok tapasztalhattak, kik tegnap az éjjeli vonaton jöttek Pestről. A szegedi régi pályaudvar közelében kiment a mozdony a sinekből (ezzel ugyan nem akartam újságot mondani); az ijedségen kívül nem történt semmi baj, a mennyiben se nyak- se lábtörésbe nem

került a kezelők ügyetlensége; hanem esett nagyon az eső, és sötét éj volt. Persze azt hiszik szép olvasónk, hogy azok a vasuti urak bírtak annyi udvariassággal s azonnal intézkedtek az utasoknak a városba szállításáról. Hogy is ne! — Van is ott egyéb gond az utasokra, mint a pénztárnál az utazási díjt megvenni rajtuk; ekkor is néha óranegyedig kell ácsorogni, míg tetszik ő uraságának azt az ablakot félretolni: ha csak gondoskodásnak nem veszzük azon örökös boszankodást, melylyel egynémely rövidemlékezetű conducteur minden állomásnál megkérdi az embert „Sind Sie jetzt eingestiegen?“ vagy az utjegyet mutatattja elő minduntalan. — De hogy történetünkre visszatérjek, hát bizony conducteur uraimék *hiparancsolván* a kocsiából az utasokat, ezek — s közöttük sok nő, sőt egy beteg is — kényszerülve valának, éjnek idején esőben sárban órányira a városba *begyalogni*.”

— *Heves* mezővárosból írják, hogy ott majus 26-án igen nagy félelmet állottak ki. Ugyanis a nevezett napon délutáni 5 óra tájban igen terhes s haragos kinézésű felhők jelenvén meg a láthatáron, alig telt el egy negyed óra, retentő villámlás és dörgés által megelőzve, olly iszonyu jég esett a városban, minőre sokan még a korosabbak közül sem emlékeznek. Lehet képzelni, milly rettegés fogta körül a szántóvető lakosságot, különösen pedig a haszonbérletket, kiknek nem volt elég haszonvételeiket nagy drágán fizetni, most még vetéseiket a jég is elveri, a nélkül, hogy biztosítva lennének. Másnap reggel azonban szép csendes esőre ébredtek fel a hevesiek s még ennél is szebb s édesebb hirre, hallván, miként a várost kivéve az egész határon jeget nem is láttak, s így a vetéseket nemcsak hogy meg nem rongálta a zivatar — hanem még megis javultak, és így a tavaszi vetések különösen jók, s igen jó aratást látszanak ígérni. De azért urak! nem lesz mindig papsajt, hanem amint a nép mondja, „jobb ma nekünk egy veréb, mint holnap egy tuzok;“ jobb; ha tudjuk, hogy a mink van, az bizonyosan mienk, mint ha sokhoz van reményünk s attól egy illy csapás egészen megfoszt. A trieszti és magyar általános biztosító-társulatoknak van a városunkban ügynöksége, nem lehet még csak az a régi kifogásuk sem, hogy ha az ember biztosíttatni akar, el kell menni ide vagy oda; most az helyben megtehető. — Egyéb újdonságképen még azt írják, hogy e városnak is lesz már hása, első darab alap követ f. hó 19-én reggeli 10—11 óra között az egész kerületi cs. kir. hatóság jelenlétében, annak főnöke, *Nemes János* cs. kir. főszolgabíró ur tette le, részt vett az ünnepélyen az előljáróság, a helybeli lelkész stb.

— *Gyöngyösről* (Heves), maj. 28-áról is azt írják, hogy ámbár majushóban több ízben volt jó eső, a termelők mégis csüggedtek, s gyér reményeket kötnek a jövő aratáshoz. A tél és ős szokatlan szárazsága; a rendkívül hideg dermesztő téli időjárás; a tavasz kezdetén uralkodott erős szél, melly a tél fagyja által homokká porhanyított különben kötött fekete földet, a bele vetett maggal együtt sok helyen buczkává sodorta, és a föld s utak körül levő árkokat finom porral szinig töltötte be, a buza- és roza-vetésekét nagyon megrontotta, mit az ezekre nézve már elkésett mostani esők helyrehozni többé nem képesek. A tavaszi vetések azonban eddig legtöbb helyen jól diszlenek, s ezekben reményli a gazda értékesebb s jövedelmezőbb 6-zi vetéseinek némi kárpótlását feltalálni. — Mindezek így levén, miután az árak mégis csak lassu emelkedésben vannak s minden egyes eső után újra alászállanak, méltán komoly aggodalmak szállják meg a földmivelő lelkét azon gondolatnál, hogy ha ez évi felényi termését is körülbelől csak azon az áron adhatja el, mint eladta a mult dusterzésű évet, miként fogja leróni terhes adóját, fedezni családjá és háztartása szükségait és megszerezni szokott kényelmét? Holott más minden drága; kézmű és gyári cikkek folyvást csak azon árak örvendnek, minőt akkor kellett érték fizetni, midőn a buza 12—14 fton kelt. — És ebben is rejlik a legfőbb baj, s mindaddig nem is kecsegtetheti magát a termelő édes reményekkel, s nem várhatja veritékkel kiérdemelt jutalmát fázadosásainak, míg a nyers termékek, a gyári és kézmű-cikkekkal ár-arányba, összhangzásba nem jönnek. Másik főbaja a gazdálkodónak s általában minden cseléd tartónak a cselédek tulcsigázott követelése, elpuhultsága és sok tekintetben erkölcsi romlottsága. Az 1856. febr. 9-én létrejött ideiglenes cselédrendtartást, mint Izrael népe az ígért földjét, sovár örömmel várta a közönség; ebben hitte ur és szolga a köztök létező viszony rendezését, a naponkint felmerülő bajok orvoslását, minek a czélszerű törvények meg is felelnének, de a rendszer hiányos alkalmazása miatt, a régi rozny alig van javitva. A cselédek felfogadóiknak, legfeljebb a cselédkönyv tiszta, betöltetlen rovatait képesek felmutatni; a cseléd tartó pedig kénytelen a nélkül felfogadni őket, hogy erkölcsi magukviseletéről, szolgálati ügyességökről tudomást szerezhetne magának.

— *Parádról* június 5-ről írják: A fürdés ideje már itt is beköszöntött mult hó végével, csakhogy mindezeidig még kevesen láttatják magukat a vendégek, sőt még zenészeink sincsenek — noha itt azon kedves hír szállong, miszerint tulajdonos gróf ur, ugy mint harmad éve, grófi családjával együtt, Parádot szerencsételteti e nyár fürdő időszak alatt magas és becses itt mulatásával. — Hevesmegyének nemcsak kántortanítói, de *jegysői nyugdíj-intésete* is leend! Eddig kedvező kilátások mutatkoznak ez utóbbira is, amaz pedig — tudjuk — már erősen áll. Bár országszerte beplántálva, országosan gyümölcsözhetnének az illy derék eszmék! Időjárásunk sokkal kedvezőbb, mint aprilis hóban volt, most már néha-néha üdítő csendes esők is van, mellyet kedves, meleg, éltető (nem forró) napok követnek. Vetéseink nagy részben jóknak mondhatók, jelen időben alföldünkön illyeneket — a szárazság miatt — nem is láthatnánk: de kaszálni, és gyűjtenivaló itt sem sok lesz.

+ (*Tisza-Füredről*) írják a „Pesti Napló“-nak, hogy még e 4—5000 lakóval bíró városkába ezeltt 5—6 évvel legfőlebb 2—3 hirlappéldány járt,

most T.-Füred és vidéke mintegy 200 példányban járat különféle időszaki folyóiratokat. Eljenek a t.-fürediek!

+ (*Pénzbevéltés*.) Jövő octoberhó végéig következő váltópénznemek fognak bevéltetni, u. m. félforint, régi tizenhét, tizenöt krajczárosok, régi hetesek, lengyel forintok és hat krajczárosok, három, két, egy és fél krajczárosok; továbbá a pengő krajczárosok közül a három krajczáros, az 1851-ben kibocsátott negyed krajczáros, a lengyel egyharmad forintos és lengyel öt garasos. Felsőbb parancs következtében, mostantól kezdvén minden 1856 végéig vert pénz az új pénzláb szerint teljes értékben fog bevéltetni.

+ (*A sz.-annai tűzkárvallottak*) javára Aradon rendezett hangverseny 600 p. forintot jövedelmezett, melly összeget azonnal át is adták az illető hatóságnak, hogy az a szerencsétlenek közt rögtön kiosztassék.

+ (*A St. Genois-féle sorajáték*) főnyereménye 70000 pft, ez idén olly ember kezébe jutott, a ki nem szorult rá. E szerencsefia nem más, mint Rotshild báró. Sőt legújabb tudósítások szerint a második nyeremény is őt érte, melly 3000 pftből áll.

— (*A legjobb bor feletti vita*.) Dr. Vothár Gyula urnak lapunk közlelbi számában megjelent s *Mezősy* László állításai ellen intézett cikkére, az utóbbi lelkes bortermesztőtől Tolcsváról terjedelmesebb viszonylást vetünk, mellyet, igen sajnálunk, hogy egészen közzé nem tehetünk. A rendelkezésünk alatt álló tér szigoruan megkívánja, hogy multkor kijelentett határozatunknál fogva a vitát lapjainkban befejezettek tekintsük. Szükségesnek látjuk azonban *Mezősy* László ur cikkének végső sorait közölni, mellyekben Dr. Vothár Gy. ur kihívását elfogadja:

„Én tehát — mondja M. L. ur — dr. V. Gy. ur felhívó szavára felveszem az elem dobott keztyüt s kiállok a párbaj terére, s fegyvereim lesznek a nem tudományosan, csak ugy tisztán s természetesen kezelt borai Somlyónak, Egernek, Szekszárdnak, Ménésnek, — a tokajit reservában hagyom, — azon esetre, ha azon vidékeket mind maga részére capacitálná Vothár ur. — Secundánsaim lesznek a természetők és különösen a borivók; azok t. i. kik velem egyformán éreznek. — Megküzdünk ezen új borászati tanok ellen, mellyek a kereskedőknek kamatozhatnak milliókat; de a természetőt végpusztulásra juttatják (Lásd „*Borászati Lapok*“ 21. és 22. sz. „*Rajnai kép*“). Találkozási hely a „*Borászati Lapok*.“ Ön is secundánsokkal, ha ugyan kap illy igazságtalan ügyben secundánst. Fegyverei legyenek önnek szeszezett borai. Átadom önnek az első lövést, de tanácslom, hogy jól vigyázzon, mert én bizom ügyem tisztaságában, s ha a sor reám kerül és én lövök, az én csőm találni fog, az én golyóm bizton jár. — A találkozásig *Mezősy* László m. p.

— *Nyilatkozat*. Alólirt, azon gyanúsítás következtében, mellyet irányomban némelylek támasztottak: ezennel nyilatkozatom, hogy a Vasárnapi Ujság 17-ik számában megjelent Nagy-Bajomi *nagyon egyoldaltu* levelet nem én irtam. *) Költ Csoknyán, majus 28. — *Nagy Sándor*, ref. lelkész.

— (*Halálzás.*) Kecskeméten f. hó 8-án hunyt el 54 éves korában *Homokai Pál* ur, az ottani ref. főiskola volt buzgó tanára, kísérve gyászoló özvegyének s gyermekeinek mély bánatától, valamint az összes tanári testület, számos ismerősei és tanítványai tiszteletétől. Béke hamvaíra!

Vidéki levelek.

Villány (Baranya), majus 7. (*Megérdemli, hogy borán kívül, még egyéb jó tulajdonairól is ismerjük. De a magyar irodalom iránt több lehetne a busgalom.*) E boráról ugyan híres, de különben ismeretlen helyről tudósítom sok részben példás körülményeiről e becses lap tisztelt olvasóit.

Van rendes és vasárnapi iskolánk, mellynek mindegyikébe a tanulók a legrendesebben s kivétel nélkül eljárnak mind, s ugy ezen iskolákban, mint a templomban, mindenkor a legszigorubb rendben és egész katonás fegyelemben tartatnak, ughogy e tekintetben bárhol is a legjobb példa gyanánt szolgálhatnak.

Mind az iskolások, mind az iskola-hagyottak a helyett, hogy az eddig csaknem mindehütt szokásos korcsmázást, henyéségre s rozsz erkölcsre szoktató naplopást üznék, vasárnaponkint ártatlan mulatságokkal, vagy olvasás-s irással töltik el idejüket.

Mind ezeket *Villány* egy 79-ik évében levő, de a munkában, tevékenységben férfias erőt s tüzeletet tanusító köztisztelőben álló nyugalmazott főhercegi tisztartó *Payr József* urnak köszönheti, ki nagyon hajlott kora daczára is szives volt az iskolafelügyelőséget elvállalni, melly hivatalt közmegelegedésre már több év óta viseli, s mind azon felette dicséretre méltó rend s fegyelem, mellyet *Villányon* mind a templom ügyei, mind az iskola-ügyek rendezése körül tapasztalunk, az ő erélyességének s helyes tapintatának köszöni létrejöttét.

Köztisztelőben álló nesztorunknak azon szép érdeme is van, hogy a *villányi faiskolának* egyik pártfogója; — nem követnék el lelkiismeretlen dolgot, ha azt mondanám egytlen — mert csaknem egyedül ő az, ki a faiskolából rendszeren minden évben számos fát, mégpedig jó áron vesz, hogy ez által is előmozdítsa a faiskola jóllétét.

Mivel épen faiskoláról van szó, nem hallgathatom el, hogy a mohácsi járásban — mellyben van *Villány* is — minden falunak még a 27 házból álló *Herczeg-Sz.-Mártonnak* is jól bekerített faiskolája van, mellyekben a tanító vagy más e szakban járatos ember bizonyos évi (rendszen 40 pengő ft.) fizetésért tanítja a gyermekeket gyümölcsnemésítésre.

Az első faiskolák közé tartozik mindenesetre a *villányi*, mellyet az itteni kath. tanító igen nagy szorgalommal kezel; ki ezen szorgalma által annyira

*) Egyuttal jelenthetjük, hogy ama levélnek egy czáfolatát birjuk, mellyet nem-sokára közölni fogunk. Szerk.

vitte, hogy a faiskolának már néhány százra menő nemesített gyümölcs-fája van.

De ezzel be is végeztem tájunk fényoldalait, s részrehajló lenni nem akarván, szükség, hogy azt is megemlítsen, a mi épen nem dicséretes.

Első helyen áll e tekintetben a magyar irodalom iránti iszonyu közönyösség és részvétlenség, mi kitűnik abból, ha elmondom, hogy a magyar irodalom itteni képviselője a „Religió“, melyet leszámítva, caupa német újságok járnak tájkunkba; a magyar könyv itt ritka, mint a fehér holló, mert azokat csak itt-ott, a lelkész uraknál lehet látni, kik bárminő nyelvű falukból jönnek is össze, kivétel nélkül magyarul beszélnek.

Iskolafelügyelőnk irodalmi tekintetben is kitűnő helyet foglal el, mert ő számos magyar könyvet vesz, s bár hajlott korából önkényt magyarázhatólag, csak helylyelközzel tudja is azt a betűk aprósága miatt olvasni, szorgalmasan járítja a „Vasárnapi Ujságot“ testvérével a „Politikai Ujdonságokkal“ együtt.

Ugy hiszem, hogy kötelességemet teljesítém, akkor, mikor egy illy nesztör érdemeit felemlítém; mert az mindig dicséretes dolog marad, ha valaki illy agg korában is, midőn már az élet fáradaimait kellene kipihennie, ernyedetlenül fáradozik a közjóért, fáradozik pedig egyedül szellemi fizetésért, a tiszta öntudatért.

J. K.

Huszt (Mármaros), majus 15. (Iskolák, városi kert, casino, irodalom-pártolat, időjárás.) Kisebb városokban, minő a mi városunk is, nem igen jönnek elő olly nagyszerű események, mellyek a figyelmet kiválólag magukra vonnák, mellyek közérdekűségükkel fogva a hírlapok hasábjain helyet igényelhetnének; folynak egymást fölváltva a mindennapi dolgok, mint a csendes patakocskák egymást üző habjai, mellyeket nem zavarnak meg sem hullámot verő gőzhajók, sem terhelt tutajok. Azonban, már csak azért is, mert Mármarosmegyénk legvégső szögletén áll édes magyar hazánknak, hol csak az 5. koronavárosban van képviselve a magyar elem, megérdemli, hogy ollykor-ollykor fölemlítessenek az itt történő, bár aprólékos dolgok. — Van itt az 5. koronavárosban a szigeti nyilvános algymnazium és a hozzá tartozandó négy elemi osztályon kívül, 9 helv. hitv. iskola, mellyek közül 2 együttes, 4 csupán fi- és 3 leányiskola, mellyekben a zilált és mindenütt más-más tanrend vagy is rendtelenség helyett, mostani mármaros-ugocsai esperes nt. *Batisi A.* ur hét évvel ezelőtt is. felügyelő korában behozott tanrend nyomán máris szép előmenetel mutatkozott. A volna kívánatos, hogy — mint némelly helyeken — a tanítói fizetés is, miután sokkal több a teendő s az iskolákról ügyelet éber és szigorú, főlebb emeltetnék. — A városi kert, mellynek keletkezéséről mult évben említést tevék, jelenleg a legjobb fajta gyümölcsfákkal beoltogatva s rendezve van, hol mind a három vallásfelekezet tanítói s nagyobb tanítványi jelen s többen tényezők is voltak. — *Casinónk* — bár csak 30 rendez tagot számlál — meglehetősen könyvtárral bir s asztalán két német újságon kívül még ugyan csak 5 lap van, de igyekszünk, hogy legyen, ugy mint régen volt, midőn minden magyar lap — s tolyóirattal birtunk. Tisztelettel kell

megemlítenem egyébiránt azt is, hogy a környékbeli g. katolikus lelkész urak a Vasárnapi Ujságot és Pol. Ujdonságot sürdön járatták. — Érdekel kiserünk mi itt e távol szögletben mindent, mi édes hazánk szellemi, vagy anyagi jóllétét, előmenetelét illeti s áldozunk is, a mennyi csak tőlünk telik. — Kiaszott szántóföldeink s kaszálóink szomjazva várták a feltenyésztő eső áldását, melly folyó hó 8-kán meg is örvendeztetett bennünket; esőzés és szép meleg napok váltják föl egymást, s reményünk van, hogy ha nekünk nem terem is a mennyi eleendő, de más gazdagabb szomszéd megyéktől olcsóbban szerezhetjük be. Most a piaci ár következő: tiszta buza köble 15—16 ft., kétszeres 13 ft., kukorica 12—13 ft., zab 7 ft. 30 kr. váltóban.

Egyveleg.

+ (Verseny a gőzmozdonyral gyalog.) Hét utazó érkezett nemrég a lohnei indóházhoz, azonban kissé későcskén találtak megérkezni, mert a vonat épen azon perczen indult meg. Öten az utazók közül rögtön elhatározták, hogy futni fognak a vonattal a legközelebbi állomásig. Megoldották tehát a gyalogkerekét, és futottak, a mint illik, dicséretes buzgósággal. Kettő közülök csakhamar meglegte az izzasztó dicsőséget, de a többi három szerencsésen czélt ért, s bár fáradtan, de jó egészségben ültek föl a vagonba. A futók egyike, egy építész, sohasem lesz többé ötven éves. Ez aztán az érdekes és veszedelmes verseny!

+ (Bolhafogó-gép.) Az utolsó lipcei vásáron új találmányu bolhafogó-gépeket is árultak, mellyek legjobb keletnek örvendettek.

+ (Nyolc lábú nyúl.) Auszigban, Csehországban sokat beszélnek az emberek jelenleg egy nyulról, melly közelebb 8 lábbal jött a világra. E kis csudaszülött csak egy napig élt, s fölbontatván úgy találták, hogy tüdeje is kettő volt, szive pedig sokkal nagyobb volt, mint más becsületes nyulé. Ha az a szerencsétlenség nem történik rajta, hogy kimulik, még sokra vihette volna a nyolcz lábával, s talán még bátor nyul is válhatott volna belőle, minthogy olly nagy szive volt.

— Épen illyen ember kell. Egy utas egy Kaliforniába evező hajón szüntelen tengeri betegségben szenvedett. Egy reggel jajveszékelve mondá a hajó-orvosnak: „De doctor ur, ugyan mondja meg, mire való leszek én Kaliforniába érkeztemkor, ha egészségem mind csak így fonnyadoz?“ „Megmondjam? oh azt könnyen tehetem, lón a felelet, ön épen az az ember, kire szükségünk van, hogy egy új temetőt kezdjünk.“

— „Apám, én Vidéki urat nem állhatom,“ mondá egy csinos lyánka apjának. „S miért leányom?“ — „Mert mikor az utcán velem találkozok, mindig rám merőn bámészkodik.“ — „Honnan tudod, hogy rád bámészkodik?“ — „Ugy no, hisz azt én sokszor láttam.“ „Tudod mit, leányom, ha még azon illedelmetlen ifjuval találkoznál, ne nézz rá. Akkor mereszse rád tekintetét bár meddig, az téged nem fog leigézni. Gondold meg, hogy a rámeredő bámészkodásra mindig két ember szeme szükséges.“

Színházi napló.

Péntek, jun. 4. „Tarquinok és Brutusok.“ Eredeti szomorujáték 4 szakaszban. Irta *Tóth Józsefné.* (Most már ki volt írva a titkolt név.) Jókainé, Munkácsy Flóra, Egressy, Szigeti ezuttal is igen jelesek voltak. Közönség, daczára a vásári időnek, nagyon közép számmal.

Szombat, jun. 5. „Troubadour.“ Opera 4 felv. Zenejét szerzé *Verdi.* A sikerült előadásban teljes számu közönség gyönyörködött.

Vasárnap, jun. 6. Hegedűsné assz. első föllépteül: „Husnárcsiny.“ Eredeti vígjáték 3 szakaszban. Irta *Vahot Imre.* Sok szép dolgot irtak már a lapok Hegedűsné asszonyról, s most miután mi is láttuk és hallottuk, habozás nélkül elmondhatjuk, hogy felülmulta várakozásunkat s igen figyelemre-méltó tehetség. Állandó szerződötése egy igen érezhető hézagot, a népszinmű-énekesnő szakát, tölténé be. Kedves szinpadí alakja, természetes, lelkes játéka és igen szép éneke folytonosan fokozza az iránta első tekintetre ébredt rokonszenvet. A nagyszámmal egybegyült közönség nemcsak kiléptekor, de azután is, játék közben és felvonások után, a legbiztatóbb tapsviharral üdvözlé a vidéki vendégművésznőt.

Hétfő, jun. 7. Hegedűsné assz. föllépteül: „Tücsök.“ Falusi életkép 5 felv. Sand George regénye után irta *Birch-Pfeiffer Sarolta.* Hegedűsné assz. a czimszerében ujjal igazolá fentebbi állításunkat. A közönség ma is élénk figyelemmel kíséré, s sokszor megtapsolá játékát, különösen az első felvonásokban, midőn a „tücsök“ még eredeti vad állapotában él és mozog. A színház megtelt.

Kedd, jun. 8. Hollósy L.-né javára ujjal színre hozva „A Puritánok.“ Opera 3 felvonásban. Irta *Pepoli,* fordította Egressy Béni. Zenejét szerzette *Bellini.* A jutalmazott művésznő ezuttal is meggyőződhetett arról, hogy milly kedvence ő a közönségnek. Kiléptekor egész virágözön borította el. A szépen fölszalagozott koszoruk és bokréta hullása több percig tartott, mialatt olly tapsvihár dörgött, mellyhez hasonló a ritkaságok közé tartozik. A virághullás és tapsok játékközben és többször megújultak. A közönség e szép operát tetszéssel fogadta. A színház tömve.

Szerda, jun. 9. Hegedűsné assz. föllépteül: „Egy nő, ki az ablakon kiugrik.“ Vígjáték dalokkal és tánczszal, 3 felv. *Scribe* után magyar szinpadra alkalmazta *Somlói Ferencz.* A vendégnő ismét új oldalról mutatta be magát; s ismét meggyőződünk, hogy benne a komoly művészi igyekezettel, megnyerő szerénység párosul. Közönség kis számmal.

Csütörtök, jun. 10. „Hunyady László.“ Eredeti opera 4 felvonásban. Zenejét szerzé *Erkel Ferencz.*

Szerkesztői mondanivaló.

1995. Erfy. Fel fogjuk használni.

1996. Ábránd Juliskához. Valódi izetlenkedés. Vajjon kit akar ön mulattatni?

1997. Háromszék. B. A. — Mint szoroson egyházi ügyet tárgyzó, részletességekre bocsátkozó cikket az illető egyházi lapnak adtuk át. Sajnálunk kell, hogy illy tárgyaknak bővebb tért nem nyithatunk.

1998. Huzd rá Miska... Keserves kurjantás. A maga helyén megjárja; de itt nem szeretjük az efféle „az argyilusat“-fajta fohászadásokat.

1999. Csege. E. K. — Ön lapunk majus 16-ik számában „egy gyermekbarát“ által föltett kérdések megfejtését a lelkészek, világi és egyházi előjárók erélyes fellépésétől várja, s ezen esetben, ugy hiszi, hogy a hanyag szülék ellen a járásbíró végrehajtó hatalomkarára sem volna szükség, vagy legalább igen ritkán. E nézetekben mi is osztozunk, s önnel együtt mi is o hajtuk, hogy a gyermekek nem iskoláztatása miatti panaszzal minél gyérebben szaporítsuk a járásbírók halmazdolgait. Bár soha sem fordulna elő eset, hogy illy ügyeknél alkalmaztassék a törvény kényszere. Itt az ideje, hogy belássuk a szükségességet s a hol kell, kölcsönösen kapacitáljuk egymást okokkal és példákkal.

2000. Költői levél. stb. At van adva. A mi használható lesz benne, bizonyosan használtatni fog annak helyén és idejében.

2001. Kárpataljai előfizetőnek. Az aggodalom aseptalan. Addig fogja ön kapni a lapot, meddig előfizetett, s a megújítás bármikor megtörténhetik. A kérdéses feltételek a későbbi jelekezőkre szóltak.

2002. Sárbogárd. Nem lehet azon levél megvitatasára többé visszatérünk, melly még mult évben jelent meg lapunkban s melly azóta ugyan ott olly alaposan lón megczafolva, hogy azóta Sárbogárd lakosságának dicséretes haladási törekvéséről, az ottani szellemi élet, az egyházi és iskolai ügyek emelkedéséről itt a távolban is legjobb véleménynyel vagyunk. — Mult negyedévi példánnyal legjobb akaratunk mellett sem szolgálhatunk. A gyors megrendelést minden félévben azért ajánljuk, mert felesleges példányokat nyomatunk nem lehet.

2003. Hegyközujlakra. Isten tartsa meg azt a jó kedvet; sajnáljuk, hogy semmi hasznát nem veheti a világ. Nem lehetne két illy jókedvű embernek jobb mulatságot találni, mint esetlen rimekben gyönyörködni? Pedig a tehetség is megvolna, különösen abban a műben, melly így kezdődik: „Kopár a rét.“

2004. Hazam lantosihoz. Méltatlan, igazságtalan kifakadás. A „történeti képet“ szintén nem lehet közzétenni. A kívánt szám elfogyott, de miután a mű e napokban külön fizetben fog megjelenni, ebből küldendünk példányt.

2005. Győr P. J. — Kívánatára ezennel helyreigazítjuk a lapunkban megjelent helyet, s kijelentjük, hogy „Xantus János amerikai levelei“ című munka, előfizetési díja nem 40 kr., hanem 1 ft. 40 kr. A nálunk levő mutatvány, ha jól emlékszünk, eddig már a Győri Közlönyben látott napvilágot.

2006. Porcalma. K. Á. — A nagybecsü küldemény megérkezett, de a közzétételnek még némi akadályok állanak útjában, mellyeket jövő alkalomig elhárítva lenni hiszünk. Fogadják addig is mély tiszteletünket.

2007. Ne bántsd a költőt. Ne bántsd a lantot.

2008. Népda. „Ej haj! be szép kék a szemed,
Nem csudálom, hogyha szemét
Szusz; de hogyha engem nézél,
Édesebb lenne a méznel
Te kék pillantásod.“ (Nincs erre mit mondani.)

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosz naptár	Nap-		Izraelit. naptár	Hold-	
			kelet	nyug.		kelet	nyug.
Junius			Junius (6)		Tham.		
13 Vasárnap	C3 Pad. Ant.	C2 Ant.	1 E 3	4 5 7 54	1	5 26 10 19	
14 Hétfő	N. Vazul	Vazul	2 Quatemb.	4 5 7 55	2	6 54 10 53	
15 Kedd	Vitus, Modest	Vid. Cr.	3 Lucilian	4 4 7 56	3	8 19 11 16	
16 Szerda	János Fer.	Justina	4 Metroph.	4 4 7 56	4 Zach.	9 41 11 54	
17 Csütört.	Adolf Bainer	Ad. Av.	5 Dorotheus	4 4 7 56	5	10 59 11 57	
18 Péntek	Marczellián	Marina	6 Visarion	4 4 7 57	6	0 10 * *	
19 Szombat	Gyárf. Protáz	Gyárfás	7 Theodotus	4 4 7 57	7 Sab.	1 22 0 9	

Holdnegyed: ☾ Első negyed 18-án 9 óra 30 perczkor délelőtt.

Nyílt tér.*)

Személy-keresés. Alulírott, ártatlan de fontos czélből, ohajtaná tudni, **Csápeki János** urnak, felső-magyarországi hazánkfának jelenleg hollétét, és hozzá az utolsó posta helyet; kérvén őt, hogy sziveskedjék ez iránt haladéknélkül nyilatkozni, vagy e hirlap útján, vagy közvetlen Nemes-Dömölkre (Vasmegeye), utolsó posta Kis-Czel.

Edeci Illés Pál, esp. lelkész és m. akad. tag.

*) E rovatban közölt cikkekkért csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelőséget a Szerk.

TARTALOM.

Visegrádi márványtábla (képpel). Zombory G. — Catalauni éj. Thali K. — A Peregrinus. Jókai M. — Szojkafalvi fürdő Erdélyben (képpel). Pataki F. — A Rajna-zuhatag mult télen (képpel). — A Vezuv újabb kitörése. Gánóczy F. — Alföldi kocsmái jelenet. — **Tárház**: Irodalom és művészet. Egyházi és iskolai hírek. Ipar, gazdaság, kereskedelem. Találmányok. Közhasznú tanácsok. Közintézetek, egyletek. Balcsetek, elemi csapások. Mi ujság? Vidéki hírek. Egyveleg. Színházi napló. Szerkesztői mondanivaló. Heti naptár. Nyílt tér.

Felelős szerkesztő: **Pákh Albert**.

Előfizetési felhívás

VASÁRNAPI ÚJSÁG

POLITIKAI ÚJDONSÁGOK

1858-diki második félelvi folyamára.

Azon jó remény fejében intézzük tiszteletteljes felhívásunkat a t. ex. olvasóközönséghez, hogy alulírottak egyesült buzgalmanak vállalatunk eddig tapasztalt jó hírnevét ezentulra is sikerülend fenntartania. S a mint egy részről azzal kecsgetjük magunkat, hogy az öt év óta folytonos élénk részvétnel örvendő testvér-lapok eddigi olvasóit ezutánra is megnyerni szerencsések leszünk; ugy más részről kérjük a vállalat régi meglekbebl pártolóit, kik annak korszerűségéről s közhasznóságáról meg vannak győződve, hogy szives befolyásuk által a hazai műveltség ügyének új meg új híveket szerezni, s ez által a magyar olvasó közönség számát mindig nagyobb mértékben kifejtteni iparkodjanak. **Határozott műveltségi hajlam és képesség** az, a mit a magyar népnek, most inkább mint valaha, be kell mutatnia a világ előtt; ez az, a mi nemesak jóllétét, de létezését is biztosítja.

Alulírottakat csupán a közönség ama meleg részvéte képesíti arra, hogy lapjainkat, mint eddig is fokozatosan iparkodtunk, mindenkor a haladó kor és viszonyok igényeinek megfelelőleg alakíthassuk, fejlesztbessük. Csopán ez tevő lehetőségessé, hogy lapjainkhoz évről évre több és újabb erők csatlakoztak, hogy azok tartalma nemesak tetemesen bővült, hanem minden irányban tökélyesbült is.

A szerkesztőség ezután is oda fog törekedni komoly akarattal s egész erővel, hogy a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok különösen a hazai élet, szellemi és anyagi törekvések tárháza, a közélet eseményeinek tükré, igazi műveltség terjesztője, az érdem és erény méltányolója, a tehetségek buzdítója, közszükségeink fölfedezője, közbajaink kimutatója, s a hol lehet, orvoslója; hol pedig nem lehet, legalább értelmes tanácsadó s elfogulatlan utbaigazító legyen; hogy végre a nemzet vérével, lényével összeforrt kegyele-

teket híven ápolja, de azért minden józan s a kor követeléseivel fogva el nem utasítható újításnak, javításnak utat egyengessen.

Lapjaink résztvevő külső dolgozótársai folytonos szaporodása mellett, rendes munkatársaink az eddigiéik maradnak. Közkezdességű beszélyírónk,

Jókai Mór,

rendes folyó dolgozatain kívül egy a Vasárnapi Ujság számára külön irandó nagyobb elbeszéléssel fogja gazdagítani jövő félelvi folyamunkat.

A hazánk különböző vidékén lakó értelmiségeket a közös ügy érdekében ismételve kérjük, hogy becses közleményeikkel ezután is vállalatunkat gyámolítani sziveskedjenek.

A kiadóhivatal főfeladataul tekintendi ezután is a nyomdai correct kiállítás, mind a szöveg, mind az azt felvilágosító képek és rajzok tekintetében; továbbá a lapok pontos megjelenését, szétküldését s minden e részben fölmerülő panaszok gyors orvoslását. Hivatalunk évek óta elismert rendezettség, szilárd hitele teljes biztosítékot nyújt minden előfizetőnek az iránt, hogy pénzét nem veszélyezteti, s minden jogos követelésének elég lesz téve.

Szóval: a szerkesztőség és kiadóhivatal minden törekvése oda volt, van és lesz irányozva, hogy a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok mindenkor szivesen látott és nélkülözhetlen lapjai legyenek a széles értelemben vett magyar olvasó közönségnek.

Az előfizetési árak az eddigiéik maradnak.

Előfizetési feltételek a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok

egymást teljesen kiegészítő két külön lapra együtt véve, 1858-diki július—decemberi félelvi folyamra

Budapesten házhoz küldve vagy postai uton 4 pft.

Csupán a Vasárnapi Ujság előfizetési ára fél évre 2 forint 30 krajczár pengő. — Csupán a Politikai Ujdonságok előfizetési ára 2 forint pengő.

Tíz előfizetett példányra egy ingyenpéldány. — A pénzes levelek bérmentes küldése kéretik.

Pákh Albert, felelős szerkesztő.

Heckenast Gusztáv, kiadó-tulajdonos.